

Фото Олеся Дмитренка

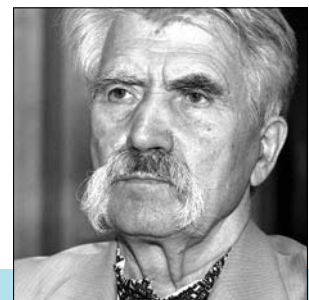
22 березня 2011 року Україною прокотилася хвиля протестів, організованих профспілкою освіти. Тисячі освітян вийшли на вулиці Донецька, Києва, інших міст країни. На знімку: вчителі Луганщини мітингують під стінами Кабміну

ПОДІЇ ТА КОМЕНТАРІ

2-3

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО —
ВІДВЕРТО

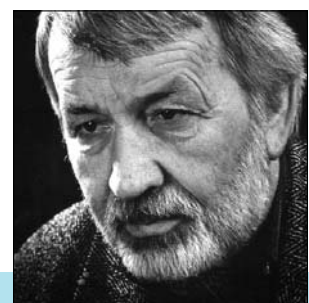
5

ЛИСТИ НАШИХ ЧИТАЧІВ

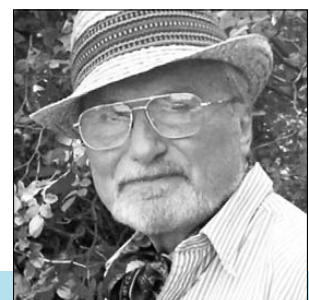
8-9

РЕПОРТАЖ
БРОНІСЛАВА ГРИЩУКА

12

ХУДОЖНИК І ПОЕТ

14

ЩЕ РАЗ ПРО «МОВНУ ЄРЕСЬ» ТА ЄРЕТИКІВ, «МОЛОДЕ ВИНО» І «СТАРІ МІХИ»

Катерина МОТРИЧ

Говорено не раз, що Мова є доміантною величиною кожної людини. Людині важко увияти себе поза мовою, здатністю говорити. Німота — трагедія й упослідженість. А той, хто добровільно зрікся Богом дарованої мови, не сумнівається у своїй повноцінності, хоча це клонувана людина із загубленою генетичною пам'яттю, понівеченими духом і душею. Її психіка розчавлена, її дух, душа ораблені, невірні внутрішньо. І їй дозволено думати не про наповнення духу, а лиш про наповнення шлунка.

У православ'ї є таке поняття, як «мовна ересь». І багато «пастухів овець православних» (звідси — ПОП) перебувають у ній і досі, забуваючи, що вони покликані стояти на сторожі всіх скарбів духовних, захищати їх, оберігати, плекати, як скарб нетлінний, дарований Богом, як творчість і дар Святого Духа. А гріх проти Нього, сказано, найтяжчий, і він не прощається ні в земному житті, ні в духовному. Бо це гріх проти самого Життя. Тож не можуть душпастирі, сповідники «мовної ереси», не відати великих і значимих одкровень про значення рідної мови для кожного народу, бо в духовних джерелах про це сказано немало. Ще старозавітний пророк Неемія виховував своїх яничар у досить-таки недемократичний спосіб (йдеться про те, коли юдеї прийшли в Край Обіцяний, а там жили народи. І деякі юдеї переходили на їхню мову та їхні традиції). То він їх за це

«і бив, і за волосся тягав, і проклинав». Святий апостол Павло в «Першому посланні до коринтян» наставляє проповідників: «Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто про рокує, той Церкву будує. ...Так і ви, що дбаєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачувалися через них на збудування Церкви». (13, 14).

Отож «ті, що дбає про духовні дари». Мова — як гармонійний міст між народом і землею — природою краю, національним характером, кліматом, географічним розташуванням народу. Якийсь градус ліворуч-праворуч, і вже інший народ, інша мова, інші традиції, інший плин життя. У цьому різнобарв'ї людства, різномов'ї народів, етносів — вавилонське повеління Творця.

Але повернемося до духовних джерел, які промовляють про мову, оскільки до нищення української мови причетна ще й досі та інституція, яка покликана її оберігати. Кому ж не відомі «Діяння Апостолів» — День святої П'ятдесятниці: «Усі вони сповнілися Духом Святим і почали говорити різними мовами, як їм Дух промовляти давав». «Перебували ж в Єрусалимі люди побожні від усякого народу... зібралися безліч народу та й дивувалися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою!.. кожен із нас чує свою власну мову, з якою ми народилися». (Дії святих Апостолів 1, 2). Творець наче поблагословив тим і мови різні і те, щоб через них народи чули Бога.

Тож «мовна ересь» живе вже понад

тисячу літ, ще відтоді, як була єдина Христова Церква на планеті з Папою Римським на чолі. А йдеться про те, що слов'янські філософи Мефодій та Костянтин ще в кінці IX століття переклали старослов'янською мовою богослужбові книги, що викликало в деяких отців-єретиків протест. Бо, мовляв, молитися Богу можна лише трьома мовами — латинню, грецькою та єврейською, оскільки саме цими мовами було написано на хресті «Ісус Назарей...». Папа Римський Адріан осудив їх за цю ересь, назвавши їх «вовками у овечій шкурі» та сказавши: «Нехай сповниться слово Писання, що восхвалять Бога всі народи» та «Возглавлять усі мовами різними про велич Божу, оскільки-бо дав їм Святий Дух говорити». А якщо хто хулить слов'янську грамоту — хай будуть відлучені од церкви, допоки виправляться. Бо вони — вовки, а не вівці, так що треба за ділами впізнати їх і берегтися. Але «мовна ересь» живуча. Це вже у XVIII столітті на Афоні монахи спалювали старослов'янські книги, бо точнісінько такі є грецькі.

Ну, а вже щодо присутності «вовків у овечій шкурі» в Україні на великому часовому просторі, то «їм несть числа». Бо і наші давні монастирі осквернялися руками ось таких «ув овечій шкурі» — спалювалися богослужбові книги, написані мовою автохтонного народу. Попіл від тих пожерищ і досі не дає українцям вдихнути свіжого повітря на повні груди.

Закінчення на стор. 4

Микола ЦИМБАЛЮК

АНТИКОРУПЦІЙНА УТОПІЯ

Нещодавно міжнародна неурядова організація Трансперенсі Інтернешнл (ТІ) опублікувала світовий індекс корупції. З 178 країн Україна посіла 134 місце (1–10-е — найменш корумповані), “випередивши” деякі африканські країни на кшталт Зімбабве. Менш корумповані навіть такі як, Того, Філіппіни, Нігерія. Нашу державу знову припнули до ганебного стовпа.

Навряд чи ця інформація здивувала пересічних українців. Цю задавнену хворобу державної влади, силових структур і місцевого самоврядування давно видно неозброєним оком. Найбільш корумпованими є міліція, суди різних інстанцій, прокуратура — тобто ті державні структури, які наперед мали б боротися з цим злом. Не пухнасті й не білі уряд з міністерствами укупі та парламент. Ті з простих громадян чи бізнесменів, кому хоч раз “поталанило” зіткнутися з ними, можуть це підтвердити.

Те ж саме констатує президент. Торік, у грудні, Віктор Янукович вніс на розгляд Верховної Ради свій антикорупційний закон. За оцінками депутатів-юристів і незалежних експертів, він на 80 відсотків повторює той, який був розроблений і ухвалений попередньою владою. Хтось із простодушних і необізнаних, напевно, дивується: для чого такі маніпуляції?

Мета прозора, як вітрина розкішного супермаркету, де крамарі досвідчені торгують будь-чим. По-перше, Гарантові треба засвідчити виконання даної виборцям обіцянки щодо боротьби з корупцією. По-друге, — продемонструвати європейським демократіям начебто готовність будувати правову державу, а відтак сподіватися на інвестиції й кредити. І, по-третє, — найголовніше — адаптувати закон до власного оточення.

Промовистим є розгляд Верховною Радою законопроект у другому читанні 15 березня. Із майже 400 поправок від опозиції жодної не прийнято. Натомість регіонали, комуністи і литвинівці відклали обговорення, зокрема, статей 11 й 12 — їх повернуто

Фото Олеса Дмитренка

до профільного комітету. Це саме ті статті, де йдеться про фінансовий контроль не лише над доходами, а й витратами чиновників усіх рангів і їх найближчих родичів. Річ у тім, що в цих хитрих положеннях “антикорупційні творці” намагаються будь-що обмежити їх коло. Тобто ніхто не має права цікавитися 18-річним сином з мільярдними статками чи тещею чиновника, що розкошує у віллі вартістю в кілька мільйонів доларів при пенсії 900 гривень, якщо вони живуть окремо від посадовця.

На перший погляд це парадоксально. Адже президент прагне тотальної боротьби зі швидкими на руку чиновниками, яких у країні десь близько 300 тисяч! А ще ж давайте представницькі й виконавчі органи, зокрема голів сільрад, райрад, міських голів

і т. д. Нещодавно озвучено інформацію, що 20 млрд гривень бюджетних коштів розкладають. Схеми джерел (кримінальних оборудок) найрізноманітніші: інвестиційні проекти, які високі очільники ухвалюють на користь “найшесдріших”, державні закупівлі товарів і послуг за завищеною ціною в режимі найбільшого сприяння для “своїх”, приватизація держпідприємств з мільйонними, а деінде й мільярдами “відкатами”, продаж і передача в оренду земель, позабюджетні рахунки, галузь освіти...

Освітнянське табачниківське міністерство, керівнику якого спати не давали “чисті руки Ющенка”, задіх не пасе. Як з’ясувалося, Дмитро Володимирович переймається не лише захистом російської мови і правами російськомовних українців

та переписуванням української історії. Кілька місяців тому набув широкого розголосу скандал із так званою “спонсорською допомогою” відомству Табачника. Напередодні переобрання ректорам університетів — нібито кожному! — було вручено рахунки з вимогою перевести на рахунок якоїсь невідомої харківської фірми “Модерн XXI” від 59 до 74 тисяч гривень. Збунтувався один — ректор Вінницького національного технічного університету Борис Іванович Мокін, академік, депутат Верховної Ради України першого скликання. Таке зухвальство йому не минулося — Мокін під тиском Міністерства на колектив було перебрано. Подальша судова тяганина, звичайно ж, нічого не дала.

Як уже говорилося, так звані позабюджетні фонди можуть бути далеко не єдиним джерелом процвітання корупції в освітянській галузі. До найпоширеніших треба зарахувати умови акредитації ВНЗ і видачі ліцензій, “зreformоване” незалежне тестування (запровадження балу атестації), підпорядкування ще недавно незалежної Вищої атестаційної комісії Табачнику.

Тож чи варто дивуватися повідомленням того ж таки журналу “Кореспондент”, що високопосадовці з уряду Азарова збільшили свої мільйонні статки. Чи той факт, що будівництво Євро-2012, що мало здійснюватися переважно за іноземні інвестиції, насправді фінансується з бюджету країни — з нашої з вами кишені, дорогі мої підкорупційні українці.

Отож задекларований главою держави закон “Про засади запобігання та протидії корупції в Україні” і ухвалені у другому читанні пропрезидентською більшістю не що інше, як буря в склянці води, антикорупційна утопія. За цих умов найдоконаліший закон не діятиме. Бо корупція — це політична воля, як висловила держсекретар США Хіларі Клінтон. А ми все ще спостерігаємо її відсутність...

Мое знайомство з тобою почалося із розповіді Михайла Гориня у сьомій релігійній зоні мордовського села Сосновка 1966 року про те, як ти, бувало, у Львові ходив з великим важким красивим портфелем. У портфелі носив Самвидав. Знаючи, що за тобою сочатъ сексоти, то щоб не дати їм здогадатися, коли портфель повний, а коли порожній, ти в порожній клав цеглину й сміливо проходив повз підозрілих суб’єктів.

Улітку 1967 року ми познайомилися на 11 концтаборі в селі Явас. Іван був молодий, красивий, енергійний козак. Модник: тоді на волі носили вузькі штани, а він у зеківських сірих штанах також звузив штанини. Майнула думка: львівський фразер. Мабуть, не одна дівчина страждала за ним.

Був гордий за своїх націоналістичних батьків. Отже, сміливість у ставленні до окупаційної влади походить не із-за лихвацького характеру, а зі свідомого продовження політичної справи свого Тершаківського роду.

Багато розповідав про львівську і київську патріотичну фронду та жінок, які взяли були вивчати й відроджувати український одяг київської й козацької доби та в’язати товсті вовняні шарпетки знайомим і незнайомим українським політ’язням. Кому вони дійшли, кому не дійшли, але та жіноча турбота зігрівала не тільки ноги — наші серця.

Гель випромінював оптимізм. Його розповіді поширювали в концтаборі впевненість у правильності національно-визвольної ідеї, в поступовому все більшому поширенні її в Наддніпрянській Україні й отже, навювали віру в неминучій перемозі в майбутньому.

ПРОЩАВАЙ, ДРУЖЕ ІВАНЕ!

Невдовзі нас розвели, і вдруге через 11 років я зустрівся з Гелем знову в мордовській Сосновці, але цього разу не в концтаборі, а в тюрмі. За минулий час він змужнів, але був такий же активний, сміливий, завзятий. Коли мене привезли, то посадили до камери, в якій були Іван Гель, росіянин Степанов, Валентин Мороз і я став четвертим. У цей час Мороз відбував карцерні 15 днів і поки що нас було троє. Інформацію загального характеру ми обговорювали разом, інші справи обговорювали, коли Степанов був на прогулянці, або коли він залишався в камері, а ми йшли на прогулянку.

Гель познайомив мене, новачка у цій в’язниці, з системою підпільної праці: написанням документів та їх передачею із тюрми. Дав мені аркушки тонюсінкого трансформаторного паперу завбільшки зі чверть від аркуша А4. Мистецтво мікро-

пису психологічно важке, бо менти вміли вскакувати до камери миттю, то ж за цю мить треба було встигнути мікропис або сховати, або проковтнути. Фізично дуже важко було писати шилозастримим олівцем дрібно-сінькими літерами так, що аж очі на лоб лізли.

Це в тій камері Іван Гель допоміг мені відредувати “Звернення українського національно-визвольного руху в справі української самостійності”, яке підписали 19 українських політ’язнів. Підписанти уповноважували президента СКВУ “здійснити весь комплекс дипломатичної та іншої праці, що виявиться необхідною для виходу України з т. з. СРСР і створення самостійної української держави”. Виявилось, що і за кордоном розшифрувати мікропис було важко, і з числа підписантів помилково випав Микола Курчик, і документ поширювали як документ вісімнадцятих.

1980 року нас із Мордовії перевезли в тюрму в с. Кучино на Уралі. Гель і там до кінця 10-річного терміну ув’язнення поведився зразково: перед чекістами і ментами не виправдовувався за свою самостійність, а радше переходив у контрнатуп і зви-

нучачував їх у порушенні Міжнародних норм права й моралі. Для в’язнів був одним із тих кременів, на яких непохитно трималася ідея національної свободи.

Після повернення до Львова 1987 року Іван Гель із дивовижним завзяттям трудився на збільшення Руху опору комуністичній владі і згодом спрямував свою енергію в русло боротьби за розширення релігійних прав і за легалізацію Української Греко-Католицької Церкви. Був депутатом Львівської обласної ради, очолював різні державні структури й громадські організації — всюди прагнув втілювати в життя ідею будівництва української України.

17 березня 2011 року він покинув землю, яку так щиро любив і за свободу якої віддав кращі роки свого життя. В когорті колишніх політ’язнів, вірних синів України не стало ще одного. Шкода!..

Хто стане на його місце в лави борців проти московських шовіністів і різних глобалістів задля утвердження в Україні українського духу й українського ладу?

Є молоде, дорогий побратиме Іване, в жилах якої українська козацька кров, а не водиця! Вона завершить мету твого земного шляху і воздвигне прапор перемоги на тихих водах під якими зорями над рідним краєм!

Пам’ять про Тебе буде вічно жити у наших серцях!

Левко ЛУК’ЯНЕНКО

ПАМ’ЯТНИК ГЕРОЮ — НА ЗАДВІРКИ?

Світлана ОРЕЛ,
м. Кіровоград

Депутати Ганнівської сільської ради Петрівського району Кіровоградської області ухвалили рішення перенести пам’ятник Головному Отаману Холодноярської республіки, отаману Степової Дивізії Костю Блакитному (справжнє прізвище — Пестушко) із центру села на задвірки. Головна причина — фінансова зацікавленість місцевого “пана” О. Поворознюка, який володіє у районі великими земельними масивами й має комерційний інтерес до земельної ділянки, на якій встановлено пам’ятник Костю Блакитному.

Цей пам’ятник було встановлено 24 серпня 2010 року, у День Незалежності України, з ініціативи Криво-різько-Тернівського козацтва та за фінансової підтримки Кіровоградської обласної організації ВО “Свобода”. Ганнівка — рідне село українського героя. Тут він народився, тут гартувався його могутній козацький дух, тут він прийняв злодійську кулю в спину від криво-різького чекіста. Та подвиг Костя Блакитного для депутатів Ганнівської сільської ради на чолі з головою, “регіоналкою” Ніною Цапенко — порожній звук. “Замість того, щоб взяти на баланс

сільської ради пам’ятник, забезпечити охорону та благоустрій навколишньої території, розробити туристичний маршрут “Батьківщина повстанців Степової Дивізії”, популяризувати історію рідного краю і подвиг героя-односельця отамана Костя Блакитного, продовживши таким чином на державному рівні громадську ініціативу, ця безвольна, слухняна депутатська камарилья виконує замовлення українофобів, місцевих князків-латифундистів”, — сказано у заяві обласної організації ВО “Свобода”.

Вона також пропонує обласній владі у рамках підготовки до 20-річчя Незалежності України провести нараду із керівниками місцевого самоврядування області та зобов’язати їх взяти на облік як пам’ятники і пам’ятні знаки місцевого значення всі скульптурні композиції (встановлені протягом 1991—2011 років із ініціативи окремих громадян, громадських організацій, партій, державних і самоврядних органів управління), пов’язані з увічненням пам’яті про героїчну боротьбу українського народу за волю і незалежність, із метою їх охорони і збереження у належному вигляді та використання у виховній, краєзнавчій, туристичній діяльності громади.

Володимир ФЕРЕНЦ,
м. Івано-Франківськ

Телевізор живе у наших родинх нарівні з нами, а може, й послідовніше від нас виховує наших дітей, непомітно змінює нас. На жаль, центральне, доступне телебачення хтось робить на свій смак. Від нас вимагають довірити комусь своє право пізнання добра і зла, жити за одним взірцем, купувати за порадою реклами, заздрити негідникам, проживати чуже життя і деградувати разом із героями телесеріалів. Це вигідно тим, хто диктує нам сучасний спосіб виживання.

Сідаючи в крісло перед телевізором, ми опиняємось у штучному світі, в якому конкретний народ повинен забувати себе. Там завжди гламурніше чуже у мові, моді, у культурі та безкультур'ї. Телебачення нас розважає, але на 92 відсотка це система і красива пропаганда. Дехто ще будує наївні плани відродження традиційного життя української родини, але тут же падає в крісло перед телевізором і дивиться разом із нащадками те, що дивитися не варто. Ми перевтомлені незримою боротьбою з телемонстром глобалізації. Тому для нас не існує поділу на комерційне й суспільне телебачення — воно заповнює наше життя як стовідсотково громадське, доступне видовище для народу. Так, це певний вид бізнесу. Нехай ті, хто годують нас телешоу і поганими російськими та голлівудськими серіалами, вважають це бізнесом, хоч глевкий і гіркий хліб із зіпсованого борошна пекар людям не продасть. А ми ніби приречені споживати це “телебачення для мас”.

Не всі можуть чи хочуть платити зайве за користування “тарілкою” чи марнувати час, шукаючи щось в Інтернеті. Зрештою, чому пересічний громадянин повинен ще щось платити і щось шукати, якщо він чесно платить податки і шовечора хоче дивитися справжнє і своє, про життя таких же громадян? Українські публічні (центральні) телеканали рідного, українськомовного життя показують мало і то в незручний час. Наше телебачення не має того живого духу, яким є польське телебачення для поляків чи французьке для французів. Воно вже втрачене для реформування і фактично ніяке. Медіабізнес недоторканий. Вони і телеекрана не підуть, бо приватизували телепростір разом із нами, телеглядачами.

Сучасне телебачення зовсім не розважає політика. Це особливий, інформаційний спосіб існування держави. Таке не підлягає приватизації і присвоєнню за копійки. Немає національного телебачення — немає і держави, немає громадянства, вироджується людність. Там, на вершині влади, мусять бути люди, які це розуміють. Знають, але чомусь телебачення віддано на поталу людям, які цього народу не люблять. Схоже, і влада безсила щось зробити для телесвободи українців. Є сила світова, яка диктує нам

ТЕЛЕБАЧЕННЯ НЕСОЦІАЛЬНИМ НЕ БУВАЄ

власні умови інформаційної капітуляції, бо все добре і зле зараз твориться під світовою парасолькою захисту свободи інформації і прав неконкретної людини.

Свого часу президент В. Ющенко почав дискусію про так зване громадське телебачення і навіть послав керувати першим національним каналом майданного командира нардепа Тараса Стецьківа. Пан Стецьків перший телеканал не змінив і це особливо нікого не засмутило. А дарма. В той післямайданний час Перший національний мав би стати взірцем телебачення для народу. Ні, не 5-й канал “чесних новин”, який тепер бавиться совковим рудиментом — “російськомовними новинами”, а Перший державний мав вирішальне значення для повернення всього телебачення під український стандарт. Вочевидь помаранчева “команда” навіть не думала зробити подібну телереволюцію, не було сили. Тепер деякі лідери опозиції скаржаться, що їх не пускають на приватизований інформресурс — лише у “Велику Помийницю” політики. Українці програли передовсім тому, що телебачення так і не змінилося на краще, хоч після Майдану воно повинно було явити народові національну, українську інформаційну модель держави. Ми ж пам'ятаємо, як наші європейські сусіди відчайдушно захищали національне обличчя власного телебачення і тому зараз вони в Євросоюзі. Ми ж стали народом-додатком до органічно не-нашого телебачення і тому продовжуємо грати роль масовки в політичних іграшках. На майбутніх виборах ми теж сидітимемо пе-

ред телевізором і спалюватимемо нерви не за краших і не за перспективу нації.

Дехто знову піднімає дискусію про так зване громадське телебачення і бачить у цьому вихід. Це доволі небезпечна ілюзія, яка вигідна лише володарям нашого інформаційного простору. Ідея створення так званого гетто-каналу громадського телебачення годиться лише, щоб закрити рота останнім, хто ще хоче дивитися справжнє українське телебачення. Про громадське телебачення має сенс говорити лише

як про стовідсоткову націоналізацію всього масового і доступно поширюваного телебачення. На жаль, українці про це думати ще не сміють, а політики продовжують грати телеролі, добре знаючи, що вони там не головні. Зараз ніхто не в силі щось змінити, бо наше гротескне телебачення є унікальним світовим взірцем інформаційного малоросійства. Складається враження, ніби з допомогою цього нестерпного телебачення роблять новий історичний експеримент із молодим поколінням українців. Все суспільство у владі цього потужного генератора громадянської руїни, вимкнути якого неможливо або дуже складно. Для цього треба мати еліту з величезною жертвовною політичною і громадянською волею та почуттям самозбереження нації. Треба мати не такий бідний народ, і щоб йому було не байдуже, що дивитися. Треба мати досить організованої молоді, яка не втікати в Інтернет і зробить українське телебачення національним.

Зараз чимало розумних людей не бачать нічого кращого, ніж масово не дивитися телебачення. Наївна спроба сховатися від негативу інформації, який усе одно дістане кожного як не особисто, то через дітей, онуків, родичів, зазобнованих кімось на чужу службу політиків. Нація живе, поки здатна захищати своє право активно обирати до інформаційного контенту із світового інформаційного потоку тільки те, що сприяє збереженню та розвитку самотності і сприяє здоровому способу життя. Хтось повинен дбати про те, щоб ми не боялися інформації, але вмі-

ли відрізнити добре від шкідливого інформаційного продукту. Це функція держави, тому вона повинна бути головним інформаційним гравцем у власному інформаційному просторі. Держава повинна це робити, незважаючи на те, що півсвіту буде звинувачувати її в утисках свободи слова.

Ми маємо право розумно формувати доступну телеінформацію і це не обмеження інформаційної свободи. Для тих, хто має потужний імунітет, до послуг уся світова інформаційна мережа з її скарбами та звалищами. Вся українська нація ще не має достатнього імунітету, щоб дозволити собі таке небезпечне телебачення, яким воно є зараз. Ми наївно шукаємо корінь проблем у корупції, поганій владі чи власній політичній немочі, але проблема в телебаченні. Це телебачення зловісно й гротескно заступило собою образ майбутньої успішної і сучасної України, який повинен бути перед очима глядача. На національно відчуженому телебаченні державу позбавляють права виконати її місію інформаційного захисту громадян. Власники нашого телепростору насаджують нам думку, ніби державна монополія на телепростір — це зло, тим самим відчужуючи нас від нашої ж держави. Хоч яким би був політичний режим, а держава — це наше, але з допомогою телебачення нас переконують у протилежному.

Тоталітаризм влади телебачення, яке вийшло з-під контролю нації, нічим не кращий від тоталітаризму держави. Тому ми повинні повернути собі засіб створення громадянського суспільства — справжнє національне телебачення. Починати треба з телебачення, бо на запроданому інформаційному полі завжди готові паразитувати ті, хто ладен за гроші обслуговувати чужі ідеї і чужі інтереси, гарно видаючи це за благо нації. Без націоналізації власного телебачення як найважливішого народно-інформаційного процесу, ми ніколи не житимемо краще.

Редакція “Слова Просвіти” вітає свого постійного автора, відомого просвітянина, члена правління Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка, заступника голови Клубу української інтелігенції ім. Б. Лепкого, публіциста, члена НСЖУ із 60-річчям із дня народження і бажає йому здоров'я, нових успіхів на творчій ниві. З роси й води, пане Володимире!

ГПУ ПІДТВЕРДЖУЄ КРИМІНАЛЬНУ СПРАВУ ПРОТИ КУЧМИ

Перший заступник генерального прокурора України Ренат Кузьмін підтверджує інформацію про порушення кримінальної справи проти колишнього Президента України Леоніда Кучми.

Як передає кореспондент УНІАН, про це Р. Кузьмін заявив 22.03.2011 р. на прес-конференції у Києві, відповідаючи на запитання журналістів.

“...Питання кваліфікації справи — це питання не сьогоднішнього дня. Л. Кучма підозрюється у перевищенні повноважень, наданні незаконних розпоряджень керівництву МВС, які призвели до вбивства журналіста Гонгадзе”, — сказав він.

За словами першого заступника генпрокурора, під час розслідування справи про вбивство Георгія Гонгадзе в окреме провадження було виділено справу щодо обвинувачення у вбивстві журналіста колишнього генерала МВС Олексія Пукача.

Як зазначив Р. Кузьмін, “під час розслідування основної справи за фактом вбивства журналіста відпрацьовувалися припущення щодо організаторів, співучасників, можливих замовників. Саме в результаті цього зібрано достатньо доказів щодо причетності Леоніда Даниловича до злочину — у вбивстві Гонгадзе і незаконних діях до журналіста Подольського”.

Р. Кузьмін наголосив, що Л. Кучмі обрано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд. “Відповідну постанову направлено до прикордонної служби”, — сказав він.

Р. Кузьмін висловив упевненість, що розслідування цієї справи буде закінчено найближчим часом.

Як повідомило у понеділок, 21 березня, агентство УНН (Українські національні новини) з посиланням на джерела, наближені до ГПУ, “Ге-

неральна прокуратура України порушила кримінальну справу проти колишнього Президента України (1994—2005 рр.) Л. Кучми у справі щодо вбивства журналіста Георгія Гонгадзе”.

Довідка УНІАН. Журналіст Г. Гонгадзе зник у Києві 16 вересня 2000 року. У листопаді того ж року в лісі в Київській області було знайдене тіло без голови, яке, за висновком експертів, могло належати журналісту.

15 березня 2008 року Апеляційний суд Києва визнав винними у вбивстві Г. Гонгадзе трьох колишніх співробітників Департаменту зовнішнього спостереження і кримінальної розвідки МВС України — Валерія Костенка, Миколу Протасова і Олександра Поповича, і призначив їм покарання у вигляді позбавлення волі терміном від 12 до 13 років. Ще один обвинувачений — экс-генерал МВС О. Пукач — перебував у розшуку з 2005 року і був затриманий 21 липня 2009 р.

6 грудня 2010 року прес-служба Генеральної прокуратури повідомила, що Головне управління з розслідування особливо важливих справ завершило розслідування у кримінальній справі за звинуваченням О. Пукача у скоєнні злочинів, передбачених ч. 2 ст. 365, ч. 3 ст. 364 Кримінального кодексу України і ч. 3 ст. 166 і пп. “в”, “г” ст. 93 Кримінального кодексу України 1960 року.

Досудовим слідством встановлено, що у ніч на 17 вересня 2000 року О. Пукач, діючи за вказівкою тодішнього міністра внутрішніх справ Юрія Кравченка та інших посадовців, скоїв умисне вбивство Г. Гонгадзе за попередньою змовою групою осіб, у зв'язку з виконанням потерпілим громадських і журналістських обов'язків.

Сергій СЛОБОЖАНСЬКИЙ,
Одеса

Наші парламентарі часто виступають за сценаріями, які для них пишуть на Банківській під диктовку з Кремля. Нещодавно розіграли скетч під назвою “Про внесення змін до Закону України “Про телебачення і радіомовлення”. Заспівувачкою цього законопроекту стала Олена Бондаренко з фракції Партії регіонів. Взавши в руки по вінику з биркою “Made in Russia”, під блатну мелодію “Гоп со смьком”, нардепи заходилися вимітати із радіо- й телефіру ненависну їм музику українських авторів і виконавців. Окремі тверезі голоси про те, що не варто скасовувати 50-відсоткову квоту на

ВІНИК ДЛЯ ЕФІРУ

українську музику в ефірі, не були почуті. Добре дресирований ансамбль борців за посилення русифікації України дружно натиснув на кнопки для голосування.

Отак мало до чого можуть доголосуватися марионетки, якщо ми їх не спинимо. Вони й кримінальний жаргон — “феню” можуть визнати спочатку регіональною, а потім і другою державною мовою.

Після вилучення із Закону “Про телебачення і радіомовлення” вимоги про додержання телерадіоорганізаціями квот на українські музичні твори результат не забарився. Якщо раніше те-

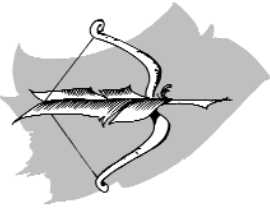
леканали та радіостанції про людське око хоч із 24-ї до 4 години “крутили” українську музику, то тепер і цей час віддано російській попсі та гумористам на кшталт Вірки Сердючки. А що вже стриптизу, жартів нижче пасака, словоблуддя і просто бруду стільки маємо в нашому ефірі, хоч очі й вуха затуляй.

А тим часом віник, зроблений у Москві, вимітає цілі сторінки і розділи зі шкільних підручників історії та української літератури. Вже й самі українські школи та класи почали вимітати. Не оминає він ні українського кіно, ні книговидавництва, ні нашого інформаційного простору.

Карикатури Сергія Самсонова та Ігоря Конденка

УНІАН

Закінчення.
Початок на стор. 1

ЩЕ РАЗ ПРО «МОВНУ ЄРЕСЬ» ТА ЄРЕТИКІВ, «МОЛОДЕ ВИНО» І «СТАРІ МІХИ»

Тож є Творець мов і богонатхненних книг для народу, а є й ті “вовки”, які все нищать, не боячись гніву Божого. Страшніше, коли демонічний плуг нищення переорює не лише духовні джерела нації, а проходить через сам народ, виорює із його свідомості, пам’яті правдиві зерна й засіває борозни кукілем. Та так глибоко і зловисно, що якийсь із діда-прадіда Швець копилити губи у зневазі до свого коріння, бо його мілицейське високоблагородіє “телячої мови не розуміє”. Бо він уже не Швець, а “Швец!!!”. Колись Максим Рильський про одного поважного на освітянській ниві Швеця, що також комизився і не писав у своєму прізвищі м’якого знака, сказав: “В українській мові слова “Швец” і “поц” пишуться без м’якого знака”. Прошу вибачення за цю цитату у всіх Швеців-українців, бо, як кажуть, із піснє слів не викинеш. І прошу редактора залишити ці слова інтелігентного класика, який плекав мову, як виноградну лозу, але вмів досить таки дотепно і в’дливо до телячих умів донести істину так, щоб і вони почули. І печально, що ця сентенція прозвучала майже півстоліття тому, а й досі актуальна, бо поганому роду і досі нема переводу.

А вже у “мовній єресі”, мовозневазі, мовоблуді і мовобунті просто-таки купаються нинішні очільники — від верхів до низів. Перепишуть історію, “реформують” освіту, словом, пробувають на тій стезі, яку заповів їм батько Каїн. Ті, що вгорі, збурують каламуті і все погрожують із телячим завзяттям загнати у стійло Мову. Щоб не дай Боже, нові покоління не забули, які саме питомо українські прізвіща пишуться рідною мовою без м’якого знака. Ну, а вже “подножки, грязь Москви” на нижчих провладних шаблях святкують перемогу — діждалися свого дня в суверенній державі! З якою запопадливістю вони зреагували на нову хвилю українофобії, на можливість мати фантомну державу (як хворий апендикс великої держави) без державної мови. Мають бо нагоду знову одягти личину козачків і промовити таке жадане: “Чего ізволіте?” Аж лоби парують від рабського догідництва та запопадливості. Готові не лише позакривати українські школи, а й дикування собі перекрити, аби довести, що рабський дух живучий. І нехай вони “енки-енки”, а “телячої мови знати не желают”, а тому готові гнати її геть із рідної землі, аби хазяїн вірив їхній вірнопідданості...

Теревені про надання російській мові статусу другої державної — це, знову ж таки, від лукавого. Бо в других вона не звикла ходити, як і не звикла будь із ким це ремонітис і рахуватися. Бо за нею — “великая і неделімая”. “Цуцу дурні, схаменіться!” — писав поет до цих “дітей юродивих”, які хочуть переконати і себе, і суспільство, що так і має бути.

Нині кремлівські зорі, що були пригасили, знову пояскравішали. Бо, як казав “дедушка Ленін”, “ми пойдом другим путем”. Ідуть. Московські зірки просто-таки завзідили всі наші телекрани. Днюють і ночують тут. Дивися, співає-співає, танцює-танцює та щось і втне про вічну дружбу, велику любов до братів-українців. Ой, скільки те-

че нині з півночі паюки — та все освідчення в любові! Рух “братерський” не просто відновився, а звично і з “любов’ю” кишнув місцевих братів із телепростору, заповнивши його собою. А розмови про тісніші контакти та відновлення кращих стосунків ніж до цього були, просто таки фонтанують “братолубієм”! Режисур теж промовиста: який канал не ввімкнеш — російські лиця, російська мова, російський дух. Ось так і “внедряється русській мір”, зомбуючи пересічного українця. Отож і силкуєшся у цій діжі дьогтю відшукати бодай ложку меду і не знаходиш. Бо дерево ж таки пізнається за плодами. А ці плоди миршаві, гіркі і терпкі: від надмірної “любові” закривається в Москві єдина українська бібліотека, а на Донбасі, рукою того ж таки режисера — українські школи. А вже як у Криму повіяло північними вітрами! Не змовчав і “брат” Жириновський, багато кому адресуючи фразу: “Україна скоро поймьот, что у нейо нет економікі”.

Провели невеличку репетицію щодо закриття українських шкіл у цілком “благодійному регіоні” — Донбасі. Результат мав забезпечити нові кроки, більш рішучі, прискорені, уже, напевно, не з акторами. А випробувана зброя дала осічку! У регіоні, який звернений на кремлівські зорі, де з мовою буютмо давно все вирішено, де зовсім немає “нациків” (вираз колишнього російського президента) — неочікувані й несподівані метаморфози: російськомовні тіта оголосили голодівку на лютому морозі, бо у їхніх дітей забирають одне з найбільших прав і свобод — право вибору: закривають українські школи. А інші погрожують на площі облити себе бензином і підпалити. Оце так ребує! Усього лиш два незалежні десятиліття минуло, а таке зрушення! Такі висоти людського духу й самоповаги! А що вже казати про інші регіони! З танцюристами-співаками минулося, а от із мовою не виходить.

Отак думаєш собі не раз, навіть мрієш: як би було добре, коли б слова про братерсько-сусідські відносини та християнську любов були наповнені реальним змістом, а ще мудрістю “старшого брата” у питаннях державотворення. Бо це ж з його допомогою Україна загубила свій досвід державності, політичну еліту й політичну ієрархію, і ось уже вдруге за останнє століття намагається створити власну державу, але це їй дається важко. Бо державотворення — процес складний, він має кілька стадій, має народитися кілька поколінь насправді вільних людей, вільних у своєму мисленні, патріотизмі, має народитися політична еліта, що усвідомлює свою історичну місію й відповідальність за народ, державу. Але спочатку має сформуватися державний народ. А вже із його середовища — державотворці. Але... Якщо відверто, то не виявилось серед нас тих яскравих особистостей, які створюють і втримують молоду державу від помилок і самонищення. Ті, що тирлюються на виду ось

уже 20 літ, — часто просто бездарні непрофесійні люди, нікчемні господарники, істеричні політики, недолугі керманічі, агресивні україножери, зусилля яких спрямовані на власне збагачення. Україна, народ якої звали хліборобами, гречкосіями, нині купує гречку в Китаї, картоплю привозить із Єгипту, яблука купують у Туреччині та Польщі, м’ясо також продає нам Польща, цукор постачає болотиста Білорусь, а з усього світу скидають до нас модифіковані продукти у красивих упаковках. І це в державу, на яку припадає третина чорноземів. То яка ж влада нашої країни, хто панує на найкращих землях планети?! Нічого спільного із духом благодатного Краю землеробів-оріів! Двадцять літ витрачено не на зведення держави, а на взаємопоборювання та на розграбування краю. Тож пересвідчуємося у силі духовних повчань, що “молоде вино у старі міхи не вливають”. А ми влили і сподіваємося, що вчорашні люди, які жили в чужій державі, наскільки це було можливим, масово крали — на заводах-фабриках, на будовах, у колгоспах, у торгівлі, ідальнях-ресторанах і т. д. — поміняють свою мораль, свою ментальність і переродяться аж так, що зможуть не красти, а творити власну демократичну державу, дбаючи про її багатство та процвітання. Шо ота червистість-гнилість учорашніх людей не роз’їсть серцевини плоду і не вразить усе дерево. Можна нарікати на чорнобильську біду, екологію, інше, спостерігаючи, як невинно малі чисельністю та вигибає рідний народ, та слід побачити й те, що “до коріння дерева сокира прикладена”...

Держава — це фортеця. А державники — ті, що і кайлом працюють, і каміння вергають, і бійниці знають як робити, і порох несуть, і сокиру в руках вміють тримати, і хліб для народу печуть та борщі варять. Словом, вони не в білих рукавичках. Вони жертвні трударі. Медоносні бджоли! Наші ж державники... Працює постімперська модель із чітким поділом на експлуататорів і експлуатованих. Більшість із них — трутні. Короїди націоналістичного древа. Булгаківський Шаріков із “Собачого серця” сповідував філософію “отобрать і поделіть”, маючи на увазі багатих. Філософія “шарікових” відбирати, не приробляючи, не дає збою. Новітні шарікови також пішли цим же перевіреним шляхом: відбрали і поділили, але вже у народу, щоб стати багатими. Щоправда, поділили непорівно, що й провокує почасти “дідівщину” під гаслами “за народ”. А якщо обурені, упосліджені низи зробити верхами, а перегодовані верхи — низами? Результат буде той таки ж. І підтвердженням моїм словам є те, як наші сучасники рвуться до влади, прагнучи так само зайняти місце у тій залі, де можна відірвати ласий шмат, прихватизувати і по-вампірськи висмоктати всю кров із землі, на якій вони почують себе божками. І є досить простий і примітивний тест на відбір до управління державою:

щоб прийшли совісні, професійні, не корумповані й патріотичні — зробити зарплати і пенсії депутатів як і в усього улюбленого народу, зняти пільги та недоторканність, виключити можливість корупції та мафіозних схем. Простою мовою — включити Карний кодекс, щоб зникли липкорукі. Тобто, жити і відповідати перед законом як простий люд. Та туди й гарапником не заженеш! Розбіглася б, як пацюки. Але таке залишається поки що для нас лиш утопією.

Тому правителі будуть змінюватися, будуть поборювати один одного, вважаючи свого недруга чи й попередника нікчемним і неспроможним, але кожен (!) у найближчій перспективі не зуміє створити “Держави для людей”, бо самі люди не готові ще її взяти. Не готові верхи, не готові низи. І кравчуки, кучми, ющенки, януковичі та іже з ними, — невдалі поводири у пустелі неспроможностей, тому й викликають і осуд, і співчуття водночас. Вони — випадкова невідповідність, бо — замініть ці прізвіща іншими — результат знову буде такий ж той. Бо щоб опара стала хлібом, треба щоб вона добре висходила, щоб до неї додали борошна, добре вимісили та щоб знову тісто підійшло, а вже тоді і випікати можна. Бо рабство випікає Час. А честь і чесність — далеко не міфічні величини, хоч їх і вигнано із нашої землі. Бо без Божої Благодаті “Держава для людей” не зводиться.

Мусимо ждати, допоки Майстер зробить нові міхи і наше вино переграє й вистогіть... А воно двічі за наших днів нагадувало про себе і шукало міхів, але їх не було. Чи всі помітили і відчули його прекрасний смак на губах? Студентський майдан та Майдан-2004 — це і є оте молоде вино, в якому схована Істина Української Долі. Але старі запліснявілі міхи осквернили цей молодий і свіжий трунок. Виходить, ще не прийшов його час. Але не варто впадати в розпач і розчаровуватися, що не сьогодні, не за наших днів. Треба працювати, наближаючи цей час, зводячи, цеглинка до цеглинка, Українську Державу. І дарма, що її багато хто із нас побачить і благословить із Батьківщини вічної. Сущим перепав саме такий час. Він наш, і це також істина. Усвідомлення цього і є проявом найвищого Патріотизму, любові безперервної, нескінченної — це, може, від землеробів-оріів — свята, безвічна любов до Вітчизни, що й творить храм незнищеного Ду-

ху, української Душі, благодатного народу, народу богоугодного, а тому й непроминушого. І скільки б не було нині червистих плодів на нашому дереві, але завжди є плоди здорові, і саме вони оновлюють національне древо — його коріння і крону. Визначають його буття і часовий безмір під Господнім небом.

Тому, почасти дозволяючи людську слабкість, обурюєшся цією новітньою руїною, а почасти розумієш її невідворотність і все одно мрієш, щоб минули хвороби недержавного постімперського народу, який обирає зі свого середовища поводири, чия рабська суть, як це не парадоксально, уживається із рабовласницькими апетитами і справами. Тому вони й випадають із тисячолітньої тягlosti державотворення, як випадкова ланка на цьому тисячолітньому большаку Української Історії, українського буття.

Нові державники зводять піраміду державності з картону, бо влада їм потрібна не для творення, а для пограбування. Почасти вони не відають що творять, не відають, що таке святе і священне почуття Любові до Краю, що таке готовність віддати за нього життя, що таке покладена на них відповідальність, бо їх виховували на кардинально інших ідеалах і в рамках тих “ідеалів” український патріотизм не передбачав і потрактовувався, як “націоналізм”, всесвітнє лихо, яке треба виморювати голодоморами та тюрмами. Боятися української історії, а ще більше — боятися заводників-диктаторів, бо й самі отруєні імперськими бацилами. Де вже їм збагнути, що поневолювач йде на народ сімома дорогами, м’яко стелить, але чомусь ложе стає нарами. Шо статус васала ще ніколи й нікому не зводив східців догори, а лише в пониззя. Шо історія людства не знає жодного випадку, щоб хтось колись добровільно сам відкривав браму неволі, заходив у неї сам і заводив туди власний народ. Жезл влади у його руках перетвориться на щіпок скалічлого. А пальці, які клав на Пересопницьке Євангеліє і клявся служити суверенній державі й народові, від гніву Божого і людського не відхрестяться.

Не варт випробовувати українське терпіння, зомбуючи слабкі соціальні пласти “русским міром”, нав’язуючи їм чужий дух і чужий код буття. Бо є розумна межа, а є й позамежжя, за яке ступати ризиковано. І її вже переступили ті, що взяли в оренду Україну, її духовні обшири, відбираючи українські, зведені на кошті й руками українців, храми, закриваючи українські школи та ще й з прищлом зробити з цих приміщень розважалівку; роблячи наступ на Мову, освіту, віддаючи національне багатство, підриваючи національну економіку, заганяючи на маргінеси культуру. У цьому розгулі, на цьому торжисі, у цій Кафі, де каїни торгують духом і плоттю, в брнованих автах не чути, як “реве та стогне” люд православний і посилає прокляття. На двадцятому році Незалежності ми знову піднімаємо свої щити і забрала перед наступом тієї сили, яка випробовувала наше терпіння багато століть, тримала в стані облоги наші духовні обшири — Церкву і Мову. Розпечене вугілля всенародного гніву таки впаде на голову каїнового воїнства.

Катерина МОТРИЧ

Левко ЛУК'ЯНЕНКО: «НЕ ПРОДАВАТИ ЧЕСТЬ І ГІДНІСТЬ!»

— Левку Григоровичу, чимало людей болісно розмірковують, чому ті переміни щодо зміцнення державності, переходу від тоталітарного до демократичного суспільства, в країнах колишнього соціалістичного табору, в тій же Прибалтиці відбулися за кілька років, а в нас розтяглися на десятиліття?

— Поміркуюмо, які регіони України і з якою швидкістю йшли до незалежності? До Прибалтики, до Польщі у нас можна прирівняти лише Західну Україну. Бо Російська імперія захопила Західну Україну і Прибалтику майже одночасно, у 1939—1940 роках. Східну Україну комуністична імперія окупувала 1920 року. Отже, Наддніпрянщина була під комуністичною окупацією протягом трьох поколінь, Західна Україна — двох. Тому, якби 1991 року Україна не відокремилася від Союзу, і над нею ще 25 років тривала російська влада, то й Західна Україна була б такою, як Східна 1991 року. Отже, прирівнювати всю Україну до Прибалтики не можна.

Згадаймо 1988—1991 роки. Те, що тоді відбувалося в Західній Україні, було рівнозначне тому, що було в Прибалтиці. Пригадайте, які ми відзначали Козацьке свято в Батурині, 500-ліття тизмаччини, мітинги в Києві. Західна Україна, яка має чверть населення України, давала тоді половину мітингарів.

Покоління наддніпрянців за комуністичної диктатури — це вбита національна свідомість, громадянська активність. Національну свідомість бивали тизм, що карали за націоналізм, а під націоналізм підводили все: творчість письменників, журналістів, вдягнувши вишиванку. Починали підручніки, наповнили їх комуністичною антиукраїнською ідеологією. Громадянську активність також нищили. Було безпечно проявляти свою думку. Тож привчили до того, що народ став абсолютно пасивним.

— 1991 рік. Україна стає незалежною державою. Але чи державницькою, національно виявилася влада нової держави?

— До 1991 року Україною керувала окупаційна адміністрація. Коли ми проголосили незалежність, то в національно-демократичних сил не було можливості замінити цю окупаційну адміністрацію. Я входив до нашого вищого виборного органу влади — Верховної Ради. Але у нас у парламенті націонал-демократи ніколи не мали більшості. І комуністична більшість сформувала виконавчу владу. Практично ті ж люди, які були в цій владі до 1991 року, залишилися на місцях.

А потім, крім комуністів, з'явився ще й новий клан — червоного директорату: голови колгоспів і радгоспів, директори підприємств.

Наш співрозмовник — Левко Григорович ЛУК'ЯНЕНКО. Герой України, легенда національно-демократичного руху, дисидент, правозахисник, депутат парламенту кількох скликань, автор Акта про Незалежність України, ухваленого Верховною Радою 24 серпня 1991 року, якраз у день народження політика.

У домі Левка Григоровича в селі Хотів під Києвом робочий кабінет господаря свідчить, що він і далі в епіцентрі політичного, громадського життя. Комп'ютер, ноутбук, чернетки рукописів, газети, поміж яких “Слово Просвіти”, — Левко Григорович наш передплатник. Касети і диски українського фольклору, кілька років тому випущені Товариством “Просвіта”, стелажі книг.

Вони перетворилися на приватних власників, прихватувавши народне добро. І другий президент Л. Кучма був представником цього чорного директорату.

Перший президент Л. Кравчук теж був людиною партапарату, цебто компартії. Але як людина гнучкою розуму, готовий був прийняти українську Україну. Він запропонував Рухові спільно сформувати уряд. Не знаю, чи це було щиро з боку Кравчука, але, безперечно, це було помилкою з боку Чорновола, що він не погодився. Кравчукові дуже потрібна була опора, бо не може бути президент без опори. І якби опорою йому став Рух, він був би не проти. Але не вийшло. І Кравчук не відійшов від опори, яка зробила його президентом, — компартії.

Говорячи про владу, хочу звернути увагу на засоби масової інформації. Україна до того була територією, яку наскрізь прострілювали російські медіа. Весною 1992 року влада продавала телеканали тим, хто більше заплатить. А більше платили ті, хто приїхав із-за кордону. Саме так телебачення, найпотужніший вид медіа, поширення інформації, ідеологічного впливу, виховання людей, опинилося не в руках українців. За отурання влади. У результаті Україна й досі не має свого інформаційного простору. І в царині друкуваних ЗМІ найбільші газети друкуються російською, і видають їх люди, далекі від українських ідеалів. Тому під керівництвом такої влади, з таким рівнем національної свідомості ми бовтаємося між Москвою і Заходом.

— Ви бачите зрушення на краще?

— Звичайно, за цей час з'явилося багато патріотично налаштованих представників інтелігенції. Але цього недостатньо. Виходять прекрасні книжки, ось Богдан Горинь нещодавно презентував три томик. Але ж які накладі? По 2—3 тисячі. А деякі взагалі ніяк не можуть вийти. Ось історик Володимир Улянич написав унікальну історію українського війська, починаючи з княжої доби. Нічого не пропустив, і 20-і роки, коли були українські частини в Червоній армії, і пізніше, УПА. Підготував 7 томів. Але потрібні чималі кошти, щоб це на-

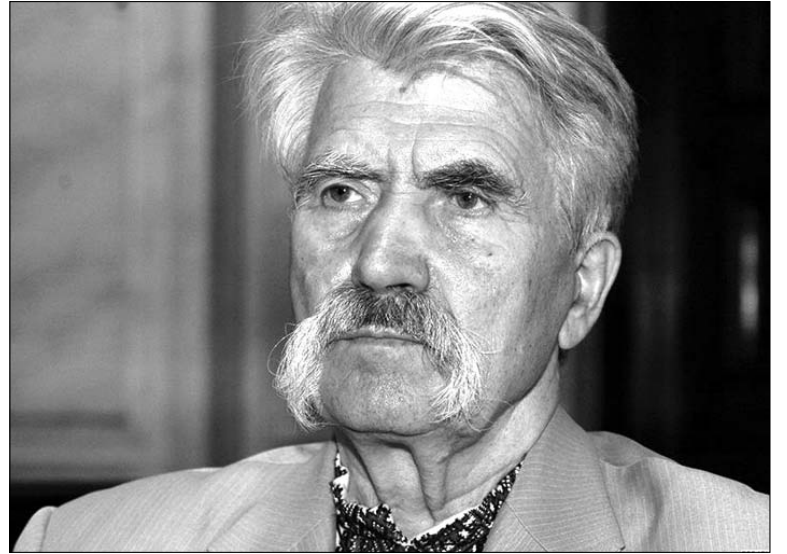
друкувати. Може, держава таки допоможе видати цю працю. Це один приклад, а піросла вже ціла когорта таких патріотів, та вони бідні, друкують свої праці накладом 500 чи тисячу примірників. І це на 46-мільйонний народ! Крапля в морі.

Коли я з Канади привіз книгу Павла Штепи “Московство” у двох томах, тут із неї зробили один том, надрукували, хоч і скорочено. Але як я її друкуював? Невелику суму виділило Об'єднання демократичних сил, яке я тоді очолював. Ми надрукували невеликий наклад у Львові. Потім українці Канади назбирили трохи грошей, і на них у Львові видрукували ще якийсь наклад, потім — ще трохи. А книга ж перевертає той комуністичний світогляд і показує, в чому сила і слабкість росіянина, в чому сила і слабкість українців.

— Як сталося, що вже на перших президентських виборах 1991 року балотувалося одразу кілька представників національно-демократичних сил?

— У вересні 1991 року Михайло Горинь, Вячеслав Чорновіл і я провели нараду. Тоді я керував Українською республіканською партією, Горинь — Секретаріатом Народного руху, Чорновіл теж був у керівництві Руху. І ми втрьох вирішили, що на президентських виборах балотуватиметься Лук'яненко. Але за кілька тижнів Чорновіл починає свою гру. Якби він сказав, що балотуватиметься, а б погодився. Але ж моя виборча кампанія вже почалася, Рух готовий був мене підтримати, наша УРП, інші сили. Ось так ми й пішли на вибори.

Але є інший аспект. Я дуже багато їздив під час виборчої кампанії Україною і казав виборцям на зустрічах, мітингах: “Ви можете обрати чи не обрати мене президентом, але благаю, проголосуйте за незалежність України”. Я пояснював людям, що Кравчук зробить уряд із комуністів, а з націонал-демократів, не садитиму комуністів у тюрми, але усуну їх від влади. Врешті, те, що, крім Кравчука, нас було кілька кандидатів — Юхновський, Гриньов, Табурянський, Чорновіл і я, це, може, було й непогано й сприяло тому, що був такий високий результат референдуму з незалежності. А говорити про те, що якби від нас був один кандидат, то він би переміг, безпідставно. Ре-

альні шанси на перемогу мав лише кандидат від компартії, на якого працювали медіа, структури влади — колишні комуністи. Але в цілому це було невдале правління, через що до влади прийшла партія Януковича.

— Але потім було багато виборів, парламентських, президентських. І кожного разу поставала ця проблема єдності демократів.

— Але як саме поставала, стабілізувалася наша держава? Росія постійно вела проти нас інформаційну, пропагандистську війну. Це діяло на комуністів України, на владу. Над нами тяжіла стара свідомість, було багато тих, особливо комуністів, які говорили, що це, мовляв, тимчасово, що скоро повернемося назад у Союз. Народ не мав можливості піднятися і подолати ту стару антиукраїнську ідеологію. Що могла зробити жменька національно-демократичних газет? Тому національне прозріння було дуже загальмоване.

А потім почався організований підрив національно-демократичних партій. Скажу на прикладі нашої УРП. Як тільки до нас приходив патріотично налаштований український бізнесмен, підприємець і пропонував допомогу партії, про це миттєво ставало відомо владі. І на людину починався вульгарний тиск із боку податкової, інших органів, щоб змусити її не співпрацювати з нами.

Звичайно, були у нас і внутрішні проблеми. Частина партії повела угодовську політику пристосування до влади. Партію розкололи. Але те ж саме було і в соціалістичній партії, яку розкололи на кілька. Трагічно розкололи Рух, де проблеми почалися ще до його розколу, коли почали брати гроші від бізнесменів, наближених до Кучми. І Рух уже не був альтернативою владі. А це трагедія для народу: влада погана, альтернативи немає.

— Не можемо обминути таку тему, як 5 років помаранчевої влади, час надій, ілюзій, розчарувань.

— Люди вийшли на Помаранчеву революцію з ненависті до режиму Кучми. Його антиукраїнська політика, бандитські методи добору кадрів, аморальність, розвал економіки — все це реалії того режиму. Десять років руйнації. І Ющенко став тим, довкола кого люди об'єдналися. Програма, гасла Ющенка були прекрасними. Але його діяльність за 5 років показала, що він не державник, а лише пропагандист. Скажімо, виступає і говорить, яка гарна українська мова. Про це і я, і ви можемо говорити. А треба було зробити викладання у школах, ВНЗ українською. Скласти план і здійснити його силою державної волі, протягом 2—3 років. На жаль, нічого не зроблено.

Звісно Ющенко почав робити перші кроки з відродження національної пам'яті, з підтримки демократії. Але в цілому це було невдале правління, через що до влади прийшла партія Януковича.

— Україна і зарубіжне українство. Звертаюся до Вас, як до колишнього Посла України в Канаді, де найпотужніша українська діаспора.

— Визначальним у становленні відносин нашої держави із зарубіжним українством був початок 90-х. Я став Послом весною 1992 року, багато їздив Канадою, зустрічався з українцями, запрошував їх в Україну. Говорив, що у нас чимало проблем, але теж був у полоні ілюзій, не думав, що розпочнеться така руйнація. І ось сотні українців Канади поїхали в Україну на святкування першої річниці Незалежності. Але багато хто з них повернувся з України розчарованими: вразили наша невлаштованість, численні соціальні проблеми, засилля бюрократії. Я намагався якось пояснити все це наслідками колоніального рабства.

Якось до мене прийшов українець, який був заступником голови найбільшого банку Канади. Сказав, що чимало українців Канади, бізнесменів, готові вкласти великі кошти в економіку України. Організував мені зустріч із цими людьми. Зібралось їх кілька десятків. У них були дуже серйозні капітали, вони готові були інвестувати в Україну мільярди доларів. І ось вони сформували делегацію, яка поїхала в Україну, на розвідку. І по наших міністерствах вони настовхнулися на стіну бюрократії! Коли повернувся в Канаду, той банкір, який організував цю зустріч і поїздку, прийшов до мене і каже: “Допоможіть мені допомогти вам”.

— Блискуча фраза! І традиційне, болюче запитання: “Що робити?”. Як нам нарешті здійснити справжню переміну, утвердити державність, демократію?

— Хочу завершити на оптимістичній ноті. 20 років не минули марно. Нація пройшла величезний вишкіл. Ми побачили світ, світ побачив нас. Виросло нове покоління. Соціальна база державності, демократії збільшилася. Та нашим мас-медіа, політикам треба втлумачити виборцям одну просту, але надзвичайно важливу, річ: усе залежить від виборців! Не треба продавати свій голос на виборах. Бо продавши, виборець на кілька років передає владу шахраям. Треба переконати людей, що їхній бюлетень має вагу, що тепер нам владу не присилають ні з Москви, ні з Берліна, ми самі її формуємо. Тому треба йти голосувати. І обирати гідну владу. Тоді станемо господарями у своїй країні.

Спілкувався
Петро АНТОНЕНКО

«ЗОЛОТІ СИНИ УКРАЇНИ»

Презентацією чотиритомника Левка Лук'яненка “З часів неволі”, зокрема останньої книги зібрання “Країна Моксель”, завершилася багаторічна праця автора над цією енциклопедією Руху Опору в Україні. Презентуючи працю, автор висловив здивування, що нація, яка 300 років була під окупацією Москви, так повільно займається “витісненням комуністичного проімперського світогляду і заповненням у головах людей того місця, де була антиукраїнська ідеологія, українськими духовними цінностями”. Про свою працю розповідає її автор Левко Лук'яненко.

“Ці чотири томи вийшли протягом кількох останніх років у різних видавництвах. У кожному томі йдеться про кілька десятків постатей, загалом близько 120 осіб. Це люди, яких я знав, із якими разом відбував ув'язнення. Насамперед повстанці, бійці ОУН, Української Повстанської Армії. Це праця, яку я дуже хотів зробити: залишити пам'ять про тих людей, які йшли в бій за волю України.

У книгах є ще й інші кілька важливих тем. Перша — відносини українських політ'язнів із політ'язнями Литви, Латвії, Естонії, інших країн. Народи Прибалтики — то взагалі наші союзники у боротьбі проти Російської імперії. Але також із нами були й інші політ'язні: азербайджанці, грузини, вірмени, нехай їх було й менше. Наступна тема — політ'язні й адміністрація концтаборів, тюрем. Ще одна тема — це мої міркування, роздуми, можна сказати мрії з приводу долі України, подій різних років.

Хто допомагав у виданні чотиритомника? Перші два томи видала своїм коштом Міжнародна академія управління персоналом, і я дуже вдячний за це і задоволений, що робота не зосталася в рукопису. Третій том вийшов за фінансової підтримки Сергія Овчарука, юриста, мого соратника по Республіканській партії. На четвертий том кошти збирав я сам. Серед тих, хто редагували томи, — Микола Славинський, Григорій Гайовий, мій товариш по другому ув'язненню Василь Овсієнко.

Частину накладу я закупив і дарував ці книги бібліотекам, навчальним закладам України”.

Світлана ОРЕЛ,
м. Кіровоград

«...І ВЕЛИКИЙ ЧОРНИЙ ХРЕСТ НА 10-Б!»

Йому пошастило з класним керівником. Відомий у Кіровограді вчитель, відмінник освіти України Віра Соколова належить до тих, хто не лише любить і знає свій предмет, уміє ним зацікавити і захопити, а й із повагою ставиться до будь-якого учня, підтримує і словом, і ділом. Тому в її класі немає цинічної, байдужої молоді, як ми звикли характеризувати нинішнє підрастаюче покоління. Саме на 10-Б тримаються більшість шкільних вечорів, концертів, вони беруть участь у міських, обласних заходах.

Учні класу під час літніх канікул збирали матеріал і підготували довідник про пам'ятники Кіровограда, куди, крім фотографій кожного з них і детального опису, ввійшли також розповіді про історію появи пам'ятників у місті. Цей довідник, звісно, міг би стати в пригоді не лише школярам, а й широкому колу знавців та поціновувачів краєзнавства. А «Альбом родинної пам'яті», підготовлений цим класом, був презентований в обласному краєзнавчому музеї і став прикладом патріотичного виховання старшокласників.

Не відстають ці діти й у навчанні. Євген Золотих, наприклад, неодноразовий учасник і переможець міських, обласних та всеукраїнських олімпіад із географії, біології, математики, фізики. До того ж хлопчина захоплюється малюванням, вишивкою (на міському конкурсі завоював перше місце) і навіть плете. Юля Черкас любить і добре знає українську мову та літературу, вона також займає призові місця на олімпіадах із цих предметів. Яна Веслер — переможець міських та обласних олімпіад із права. А Дмитро Дробот дійшов до фіналу на міжнародному конкурсі англійської мови.

У цьому класі багато і спортсменів: Константин Бесіда має чорний пояс із теквондо, а Володимир Петренко, Євген Тахтай, Дмитро Бульдочів відвідують секцію рукопашного бою. Руслан Діденко займається спортивним орієнтуванням і минулого року відзначився на змаганнях у Криму. А Олександра Крикун вже вісім років є членом кіностудії «Кураж», Наталя Синенька бере участь у багатьох обласних і все-

Шкільні конфлікти — нерідкісне явище. Занадто тонка й делікатна це річ — атмосфера шкільного життя. Здебільшого вона таки наповнена добротою й терпінням вчителів, радістю спілкування з однолітками, а через роки навіть якісь незначні конфлікти й непорозуміння є милим, можливо, дещо іронічним спогадом. Та протистояння, яке закрутилося навколо 10-Б класу Кіровоградської загальноосвітньої школи № 26 I—III ступенів навряд чи пригадуватиметься сьгоднішнім школярам саме так.

Власне, певне нерозуміння між директором школи Оленою Яровою та дітьми намітилося ще кілька років тому, коли новопризначена керівниця припинила діяльність шкільного гуртка домашніх тварин (для чого нам цей клопіт?), діти ж бо відомо як люблять домашні кішечки і собачок. Після того припинили свою діяльність ще кілька гуртків, але тоді нинішній 10-Б ще ріс.

українських фестивалів, конкурсах сучасної пісні.

Переважає більшість учнів цього класу мають гарні оцінки практично з усіх предметів. Тому коли вчитель історії та права Сергій Ворона вирішив застосувати якусь особливу методику оцінювання, за якою вчорашні відмінники й хорошисти одержали середні, а то й низькі семестрові оцінки, 10-Б із цим не погодився. І на столі директора школи з'явилася заява про заміну вчителя. До неї Олена Василівна спочатку поставилася цілком толерантно. Але через деякий час у неї склалося враження (чи воно й справді так було?), що під заявою розписалися не батьки, а самі десятикласники. Якщо це навіть і так, то ця формальність можна було легко залагодити, але дітей вразила реакція директора: «Якщо когось щось не влаштовує, хай іде в іншу школу!»

Батьки тим часом звернулися у міське управління освіти, звідки прибула комісія, яка визнала застосовану Вороною методику оцінювання сумнівною, а дирекції порекомендувала провести перерозподіл годин історії та права. Тепер у 10-Б ці предмети викладає інший вчитель. Конфлікт нібито вичерпаний, тим більше, що у Сергія Олексійовича вистачило мудрості розійтися із 10-Б без скандалу і непорозуміння.

Та, на жаль, мудрості не вистачило в директорки. Уже коли цей конфлікт було майже вичерпано і зрозуміло, що вчителів мають замінити, Олена Василівна зайшла до 10-Б із вимогою негайно йти на урок до Ворони (при-

наймні діти так це сприйняли). Пізніше, вже під час зустрічі членів батьківського комітету класу з керівником гуманітарного департаменту Кіровоградської міської ради Ларисою Андреевою, Олена Василівна пояснить, що вона мала намір представити дітям іншого вчителя. Але ж чому тоді про це спокійно не сказати старшокласникам? Натомість директорка скомандувала: «10-Б! Встали і пішли!» Реакції — жодної. Це й не дивно. Будь-який психолог вам скаже, що в подібній ситуації, та ще й близькій до конфліктної, таку команду виконає хіба що дуже безвольна і керована людина. 10-Б ж був впевнений у собі. А Ярова не вгадала: «То ви так? Чорний хрест, на вас тепер великий чорний хрест!»

Хрест — не хрест, але, за словами Віри Соколової, директор перестала вітатися з учнями цього класу, школою поповзли чулки, що його розформують, знову ж, на думку класного керівника, відчувався тиск на батьків і дітей. Голова батьківського комітету класу Галина Бехтер упевнена, що таке ставлення до їхнього класу саме адміністрації школи.

Батьки знову написали листа в міське управління освіти, звідки довго не надходило жодної відповіді — Олена Ярова пішла у відпустку і поїхала в санаторій. Врешті конфліктом зацікавилися журналісти місцевих ЗМІ, але начальник управління освіти міської ради Лариса Костенко зробила все, аби матеріал не побачив світ, та цим спровокувала ще більший резонанс. Керівник гуманітарного департаменту місь-

кої ради Лариса Андреева, до якої теж надійшло звернення батьків, вирішила розставити всі крапки над «і», вислухавши обидві сторони. Позиція Ярової полягала у тому, що вона, вважаючи 10-Б справді сильним і активним класом, не бажала йому зла, про хрест сказала, маючи на увазі зовсім інше — їхню невихованість, яка проявилася в тому, що вони не прореагували на її звернення.

Лариса Костенко одразу ж під час зустрічі передала батькам письмову відповідь управління, де йдеться про те, що Олені Яровій винесено догану.

Знову ж — конфлікт ніби вичерпано. А в чому він, власне, полягав? Його могло б зовсім не бути, аби директор мала трохи інший, вищий рівень культури. Аргументація на рівні «Я цього не казала!», «Це було не так!», хоча врешті-решт доведено, що це було саме так, а її покручена то російська, то українська мова дуже вирізнялася навіть на тлі мови батьків, які мають різні професії і не очолюють великий колектив української школи. До речі, дехто з 10-Б неодноразово робив зауваження Яровій щодо її мови.

Лариса Костенко запевняє, що Ярова — середній директор, мовляв, конкретних критеріїв діяльності таких керівників не вироблено, тож управління атестує їх як звичайних вчителів, щодо цього, мовляв, до Олени Василівни претензій немає. Ярова — вчитель початкових класів і фактично у школі, якою керує, як пе-

дагог, нічим себе не виявила. Призначена вона на посаду директора 2004 року, напередодні вирішальних для тодішнього керівництва містом виборів. Саме тоді в Кіровограді масово змінювали керівників бюджетних закладів, незважаючи на жодні професійні якості, основним критерієм було — свій чи чужий. «Свій» повинні були забезпечити максимальний результат на виборах. Як тепер відомо, цей хід не виправдав себе — результати довелися масштабно фальсифікувати, весь світ дізнався про беззаконня сотого округу, а результати обох турів голосування у Кіровограді суд визнав недійсними.

Це історія, яка сьогодні нікому не цікава. Але тоді з посади директора школи № 26 було знято досвідченого педагога Віктора Онуфрієва, який не один рік будував цю школу. Тепер Віктор Семенович виводить у передові судібно школу № 34. Тоді ж місце відомого в області педагога-новатора, засновника української гімназії, заслуженого вчителя України Віктора Громова, незважаючи на відчайдушний спротив громадськості, замінила у директорському кріслі доти нікому невідомою логопед Галина Война.

Дивно, що в міському управлінні освіти досі всіляко підтримують кадри, призначені явно не за ознакою високого професіоналізму. Доки так буде, доти на таких, як 10-Б можна ставити великий чорний хрест, бо ж ні їхні успіхи, ні їхня позиція не почуті, не потрібні...

Лідія МОЛЧАНОВА,
вчитель української мови та літератури, член ради бібліотеки — філії № 3 імені А. П. Гайдара, м. Маріуполь

Уже не один десяток років співпрацюю з дитячою бібліотекою імені А. Гайдара. Коли, учите-

люючи, керувала позакласним читанням своїх учнів, виступала з лекціями й повідомленнями з питань мови, літератури та народознавства. Вийшовши на пенсію, допомагати стала якісніше: і часу було вдосталь, і до душі припав творчий колектив бібліотеки, і, як кожен учитель, радію будь-якій

СТРУМУЮТЬ «ЖИВИЛЬНІ ДЖЕРЕЛА»

нагоді поділитися своїми знаннями, а головне — розумію ту велику місію, яку покладає на нас, освітян, суспільство.

Розмірковуючи, як надати вихованню національно-патріотичного напрямку, вирішили із завідувачкою бібліотеки Жанною Володимирівною Селезньовою створити літературно-етнографічний клуб «Живильні джерела», маючи на увазі, що мова, звичаї та обряди українців — це ті джерела, що живлять нашу душу, допомагаючи з'єднати нитку часу, адже без знання минулого не можна збудувати достойне майбутнє.

Клуб об'єднує учнів Жовтневого та Приморського районів — читачів бібліотеки.

Його завдання — знайомити дітей із красою, багатством української мови, вивчення звичаїв та обрядів, які були написаними пращурами, що допомагали нашим

пращурам жити за законами добра й справедливості; дослідження життєвого й творчого подвигу видатних людей України. Ці теми вкрай важливі для зросійщеного Маріуполя.

Джерелівці вже познайомилися з патріотами, що життя своє віддали, захищаючи мову — Олексою Гірником та Олексою Тихим.

Моя інститутська наставниця, кандидат філологічних наук Феня Дмитрівна Пустова, велика патріотка України, що недавно покинула цей світ, вислала мені узор рушника, з яким Олекса Тихий не розлучався всі роки ув'язнення і який має столітню історію, бо вишивала його ще Олексина бабуся. Після смерті правозахисника тюремне начальство повернуло рушник його дружині — Ользі Олексівні, у сім'ї якої він зберігається як дорожочіна реліквія.

Я вишила той рушник, проде-

монструвала на засіданні клубу, і світліну його надіслали до музею Олекси Тихого, що знаходиться на батьківщині патріота. Ми пишаємося тим, що в музеї нашого славного земляка є часточка роботи нашого клубу.

Мистецтво вишивання захопило багатьох членів клубу, зокрема й нас із Жанною Володимирівною. Неодноразово в бібліотеці проводилися виставки вишивок наших джерелівців, особливе місце серед яких займають роботи Катерини Кравченко, талановитої майстрині, чій вишивки неодноразово експонувалися на міських, обласних і республіканських виставках. Щороку на День Святого Миколая вона влаштовує благодійну виставку своїх робіт у школі № 23, де навчається. Кошти, зібрані на ній, ідуть на допомогу дітям-сиротам школи.

Щороку в березні ми відзнача-

Пам’ятник Т. Г. Шевченку, м. Ужгород

Аркадій СИДОРУК

Молода вчителька української мови та літератури виявила дійовий ентузіазм. Влаштувала в сільській школі дві виставки: видань творів Шевченка різних років і книжок про нього та репродукцій усіх його картин. Організувала конкурс малюнків школярів, декламацію “Заповіту”, уривків із поем “Сон” і “Кавказ” та авторських віршів, присвячених Кобзареві.

У шкільній залі сиділи 60 учнів, переважно 9-го класу, в якому вивчають творчість Шевченка. — Піднесіть руки ті, хто має “Кобзаря” вдома, — звернулася вчителька до вихованців.

Піднялося п’ятнадцять рук. — Хто з вас читає Шевченкові твори поза шкільною програмою?

Виявилось, жоден із присутніх.

Вчителька показала роздрукований з Інтернету пам’ятник Тарасу Шевченку у Вашингтоні. Чудовий витвір мистецтва Лео Мола, — всесвітньо відомого канадського скульптора українського роду, що втілює образ молодого Шевченка, яким він був до заслання. На юних обличчях не видно особливих емоцій. А що вже казати про враження від зліп-

УМЕРТВЛІННЯ ГЕНІЯ?

Шевченківський тиждень, що відбувся у закарпатській сільській школі, викликав у мене сумні думки. Чи знає молоде покоління творчість Великого Кобзаря, чи сприймає його серцем і розумом?

лених на один копил “старих дідуганів”, які понуро вилаштувалися на постаментах ген по всій Україні?

Розчарована викладачка риторично запитує мене: “Що ж ви хотіли від наших сільських дітей?”. Немов справжні українці ростуть на голій бруківці у російськомовному Києві.

У мене інше, не риторичне запитання: чому заледве не марно згоряє її ентузіазм? Я не беруся у короткій статті аналізувати весь складний комплекс причин: різке зниження загального рівня освіти (навіть проти радянських часів), повний духовний занепад суспільства, деукраїнізацію і зросійщення, що, захоочувані нині на державному рівні, відбуваються на наших очах дедалі швидшими темпами...

Діє “реформаторський” табачниковський принцип — вимітати шовіністичною мітлюю зі шкільних програм усе українське. Щоправда, у виданому ще у помаранчеві часи підручнику* Шевченкові відведено без двох сторінок 100 — майже четверту частину загального обсягу. Вивчають балади, “Катерину”, “Наймичку”, “На вічну пам’ять Котляревському”, “До Основ’яненка”, “Сон”, “Кавказ”, “Гайдамаки”, “І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє...” “Заповіт”... Це — не повний перелік. Та питання в іншому — як вивчають.

Забудьмо про політичні симпатії та антипатії і визнаймо гірку правду: упродовж п’яти років після Помаранчевої революції в Україні не було створено нової системи гуманітарної освіти. Коли читаєш підручник з української літератури для 9 класу, таке враження ніби він пройшов крізь освітній морг, у якому патологоанатоми розтинали живе Шевченкове слово. Не скальпелями, а нудними хорями й тропами. Бо насправді ті патологоанатоми — літературо-

знавці, котрі чомусь переконані, що “без теоретичних знань художній текст не осягнути”.

Відповідальні за підготовку підручника до видання головний спеціаліст (тут і далі виділено автором) МОН України К. В. Таранік-Ткачук, завідувач сектору Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Н. І. Шинкарук.

“Інновації” вражають! У підручнику — Монблан неосмислених фактів і прізвищ. Другорядних і важливих — тих, хто відіграв роль у житті Шевченка. Серед останніх Гулак-Артемівський (дякувати Богу, тоді ще не Артюмовський!).

Що ж цікавого дізнаються з підручника про творчість Тараса Шевченка та його життя школярі-старшокласники?

Поміж іншого ось таке: “Допитливий хлопчик блукав околицями села, шукаючи краю світу, де залізні стовпи підпирають небо, ловив рибу”.

“Він (Шевченко) створює динамічний образ без уживання тропів, ліричного коментаря автора...” (уявіть собі: це — про ліричний образок “Садок вишневий коло хати...”).

“Найпомітніша тема — політично-виривна (вона означає інтонації, систему образів, гаму ліричних інвектив, як-от у поезіях “Мій боже милий, знову лихо!...” “Аналіз композиції сюжету “Гайдамаків” засвідчує, що твір є продуманим і високоорганізованим” (виділено автором).

А чого варті такі знахідки: “Політизований пейзаж”. “З’являється образ адресата”. “Він умів в відмінні від своїх попередників... уникнути суцільного перетворення вірша на хорейні рядки”. “Простежте роль засобів виразності в моделюванні образу Лілеї і соціальних її поєв’язань”.

Тут сам дідько ногу зламає не лише в очереті, а й на суходолі!

Нарешті, у рубриці “Поміркуйте” таки з’являється вдала знахідка — кольорова репродук-

ція “Сікстинської мадонни” Рафаеля, на яку, затамувавши подих, дивилися мільйони відвідувачів Дрезденської картинної галереї. І осмислене запитання: “Чим співголосна їй шевченківська “Марія”?”

А ще — глибинне, ключове запитання: “Чи стала, на вашу думку, незалежна Україна “своєю хатою” для мільйонів українців? Своєю відповідь аргументуйте”.

Та на дві ложки меду знову додано дьогтю. Доходить до сміхотворного невігластва.

Цитую: “Міжпредметні паралелі. Своїми жанровими ознаками поема “Катерина” Шевченка споріднена з ліро-епічними поемами Джона Байрона (“Гяур”, “Абідоська наречена”, “Корсар”)...”

Аналогія повністю безглузда. До того ж як не всі в Україні Івани — не всі у Великій Британії Джони. Славетного англійського поета-аристократа насправді звали Джордж Гордон Байрон.

Більша частина важливого розділу “Світова велич українського поета” — суцільне словоблуддя, не дотичне до теми. Автор підручника підрахував, що слово “Бог” вжито у Шевченкових творах 193 рази.

А про те, скільки разів великий Кобзар вжив слово “Україна”, немає й згадки. Хоча наведено його емоційні поетичні рядки. Я так її, я так люблю Мою Україну убогу, Що проклену святого Бога, За нею душу погублю!

Чи не час усім нам замислитися, чому у своїй поезії Шевченко ані разу не вжив поняття “українці”?

Якими ж ми є сьогодні поза межами Галичини та Волині? Не

нацією, не народом, а населенням окупованої території. Згадайте, як з болем у серці Шевченко писав: “Славних пращів великих правнуки погані”!

P. S. У програмі з літератури я натрапив на поему-містерію “Великий льох”, в якій щось “не те, що треба” і про Катерину II, котрій наші сучасники возвели пам’ятник в Одесі, і про самодержця Петра I, і про славного гетьмана Богдана. Дивуюся, чому цей крамольний твір не вилучили зі шкільної програми. Як “Жовтого князя” Василя Барки, щоб не лишилося й згадки про Голодомор-геноцид в Україні й на Кубані. “Великий льох”, певно, на черзі.

Хоча написаний після Помаранчевої революції підручник з української літератури, м’яко кажучи, далекий від досконалості, новий не матиме жодного стосунку до правди. Він буде схожим на той, за яким навчали у радянській школі моє покоління.

А патріотично налаштовані вчителі-ентузіасты (яких, до речі, не так уже й багато), опиняться в становищі духовних заручників системи. Безсилі протистояти їй.

* Українська література. Підручник для 9 класу загальноосвітніх державних закладів. Київ “Освіта” 2009. Авторський колектив: Микола Ткачук, Микола Сулима, Валерія Смілянська (авторка розділу “Тарас Шевченко”. — Прим. автора), Віра Сулима.

Рекомендовано Міністерством освіти науки і культури України (наказ МОН №256 від 2 лютого 2009 р.)

(ІЗ ДОСВІДУ СПІЛЬНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЬКИ Й ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ)

емо Шевченківські дні. Проводимо або конкурси читання віршів генія, або виставку малюнків за його творами, або знайомимося із невідомими сторінками з його життя й творчості. Одне із засідань було присвячене нелегкому особистому життю поета й називалося: “Мрія, що не збулась”.

Познайомилися члени клубу і з письменниками діаспори — геніальним поетом-державником — Євгеном Маланюком і трагічною долею талановитої поетеси-патріотки, розстріляної німецькими нацистами в Бабиному Яру 1942 року — Оленою Телігою.

Велику дослідницьку роботу провели джерелівці, готуючись до заняття на тему “Чумаки”, адже радянська тоталітарна система винищила наукові кадри, що досліджували питання чумацтва, і ми намагалися воскресити цю призабуту сторінку нашої історії. Звуча-

ли повідомлення та вірші про представників того прощарку суспільства, який піднімав економіку країни, зруйновану постійними війнами та грабунками. Про працелюбність чумаків та їхню чесність у торговельних справах, про дружбу з козаками, про романтичне, але нелегке життя, — бо й смерть підстерігала в дорозі, і напади розбійників.

У циклі занять про видатних художників України члени клубу познайомилися з життям і творчістю народних художників — Марії Приймаченко, з її сонячними квітами та дивовижними символічними казковими істотами та Катерини Білокур, що своїми квітами проспівала гімн Україні та її народові.

Розповіли про Катерину Білокур і групі маленьких “Шанувальників українського мистецтва” — учням 3 класу школи № 9, які, прослухавши історію про подвижницьке життя

талановитої художниці, намалювали свої улюблені квіти, з яких ми зробили величезний плакат: “Віночок для Катерини Білокур”.

Але найбільше люблять джерелівці та їхні батьки свята, бо на них панує піднесений настрій, що не дозволяє зробити захід сірим і нудним. На них запрошуємо учнів сусідніх шкіл.

На Святі української мудрості присутні дізналися про наших пращурів, про звичаї та обряди, які вони створили. Це був зразок християнської моралі. Вони допомагали жити праведно у його сонячній достойне покоління. Особливу увагу звертали на ті, у яких доброта й щедрість українців: ставлення до сиріт, немічних, удів.

Був конкурс на кращу косу, і вірші, і сценки, і пісні у виконанні ансамблю “Віночок” під керівництвом вчительки музики школи № 23 Наталії Євгенівни Сніжко.

Останнім заходом клубу було Свято рідної мови, де розповідали про її тернисті шляхи, про тих, хто ціною власного життя рятував рідну мову. Окрасою свята стали: лист Павла Глазового до учнів школи № 23 нашого міста та його інсценізовані байки про освіту й мову, патріотичні пісні, а також змістовний виступ письменника, автора 36-ти книг, переможця обласного конкурсу “Кращий краєзнавець року — 2010” — Павла Івановича Мазура. Він закликав дітей любити, берегти головне багатство нашого народу — його сонячну мову, розповів про величезну роль книги, бібліотеки (і державної, і власної) у житті людини, подарував кілька своїх книг.

Кожне свято належно обладнано: виставкою книг, вишитим портретом Т. Г. Шевченка, рушниками та кетягами калини, гаслами й плакатами.

Хотілося б назвати активістів клубу — Катерина Кравченко (ЗОШ № 23), Еміль Касумов та Захір Протченко (ЗОШ № 29), Владислав Левицький і Олег Бурховецький (ЗОШ № 9), Катерина Борзих, Олена Делич, сестри Мочалови — Катерина й Ольга (ЗОШ № 3), Ганна Кудрінова (гімназія № 2).

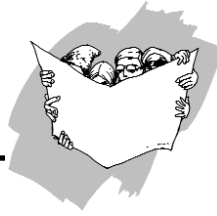
У планах роботи джерелівців — Свято козацької слави із запрошенням представників Всеукраїнського козацького війська.

У бібліотеку на засідання клубу учні йдуть із радістю, бо знають, що тут їх чекають змістовні й цікаві матеріали та зустрічі з достойними людьми.

Кожне заняття “Живильних джерел” починається девізом, у якому — суть роботи клубу:

“Хто знає, береже минуле,
І вміє шанувати сучасне,
Лий той майбутнє
Вивершить прекрасне”.

На знімку: Свято української мудрості.

“ВОЛОДАР В ЦАРСТВІ ДУХУ”

Микола ГЛАМАЗДА

У Музеї книги і друкарства України створено книжково-ілюстраційну виставку, присвячену 150-літтю пам’яті Т. Г. Шевченка (10.03.1861). “Володар в царстві духу” — так охарактеризував геніального сина українського народу Іван Франко. Таку назву має і музейна виставка. Вона яскраво розкриває всю велич духовного подвигу Кобзаря. Шлях його безсмертного Слова розпочався 1840 року, коли вперше було видано збірку віршів поета, промовисто названу ним — “Кобзар”. Сьогодні видання його творчої спадщини посідають провідне місце в Україні. Серед пам’ятників, встановлених видатним поетам у світі, найбільше саме Тарасові Шевченку. Вони є у багатьох країнах Європи, Америки, Азії і Африки. Його ім’я світить зіркою із глибин безмежного космосу.

Заповітне слово поета звучить нині мовами численних народів земної кулі. На виставці представлено понад 300 видань Шевченкових творів, починаючи з прижиттєвих — “Гайдамаки” (1841), “Гамалія” (1844), “Чигиринський Кобзар і Гайдамаки” (1844), “Кобзар” (1860), що вийшли в Петербурзі, також закордонне Лейпцизьке видання “Новые стихотворения Пушкина и Шевченки”, тут уперше надруковано текст Заповіту під назвою “Думка” (1869) і ті найрізноманітніші публікації, що були здійснені в кінці XIX, протягом XX і вже на початку нинішнього століття, і в Україні, і за кордоном (зокрема видавництвами української діаспори). Є видання, поява яких пов’язана з цікавою, інколи драматичною історією, з відмінностями в тлумаченні окремих творів (відновлені первісні тексти оригіналу, вилучені цензурою). В експозиції виставки можна побачити автографи деяких віршів поета, його листів, замальовок, надані Музеем Інститутом літератури України, де вони зберігаються. Привертають увагу видання, що відзначають своєрідністю поліграфічного виконання та художнім оформленням. До творчої спадщини Тараса Шевченка часто зверталися митці, літературознавці, композитори. Представлені ілюстрації, зразки графічного оформлення книжок, виконані видатними майстрами: Василем Кричевським, Іваном Іжакевичем, Антоном Середою, Василем Касіяном, Михайлом Деревусом, Олександром Івахненком, Миколою Стратілатом, Володимиром Гарбузом та ін. Захоплює цікаві екслібриси з Шевченківською тематикою.

Всебічне, глибоке осмислення матеріалу, вдала форма його подачі (вишиті рушники, вази з квітами тощо) справляють незабутнє враження. На цьому наголошували учасники відкриття виставки. Її презентувала директор Музею Валентина Бочковська. Зворушливо, сердечно висловилися Президент України 1994—2005 рр. Леонід Кучма (він, як Голова Благодійної організації іменного фонду “Україна” надав фінансову допомогу на видання Каталогу виставки), Міністр культури і туризму Михайло Кулиняк, директор Інституту літератури АНУ, академік Микола Жулинський, Герой України, заслужений диригент України Павло Муравський, народний художник України Василь Перевальський, директор видавництва “Пульсари” Лариса Копань (де було видано Каталог) та ін. Натхненно прочитав Шевченкові поезії заслужений артист Борис Лобода. Зразковий хор “Мелодія” Школи мистецтв імені Миколи Леонтовича (художній керівник Світлана Сварич) виконав пісні на слова Кобзаря. Піднесено прозвучав невмирущий “Заповіт” прославленого поета України.

НОВІ ПАМ’ЯТНИКИ КОБЗАРЕВІ

Сергій ГОРИЦВІТ

Злічити всі пам’ятники Тарасові Шевченку, відкриті в Україні та за її межами, завдання надскладне. Такого реєстру досі не створено, за приблизними підрахунками в 48 країнах світу їх щонайменше 1100. Особливу мистецьку цінність становлять монументи Кобзарю у Харкові, Києві та Вашингтоні. Таким же довершеним постає образ Тараса Шевченка, втілений у бронзі всевітньо відомим скульптором Лео Молом (Леонідом Молодожаниним). Виготовлені ним фактично однотипні пам’ятники Кобзаря мають з’явитися цього року в столиці Канади Оттаві та в Івано-Франківську.

Два роки тому на 95-му році життя український канадець, виходець із Волині, відійшов у вічність, залишивши по собі багату художню спадщину. Особливо цінна його Шевченкіана — пам’ятники Кобзареві у Вашингтоні, Вінніпезі, Санкт-Петербурзі та триметрова скульптура, виготовлена для встановлення в Оттаві й Івано-Франківську.

Спорудженням пам’ятника в столиці Канади опікується спеціально створений оргкомітет на чолі з Орестом Дубасом. Його буде встановлено в парку поруч з українським собором св. Івана Хрестителя. Монумент зображує юного поета у повний зріст із палітрою й пензлями в руці. Композицію доповнюють персонажі його творів — скульптури Катерини з немовлям та бандуриста, горельєф із зображенням гайдамаків. Дизайн монумента виконав професор архітектури Радослав Жук, родом із Галичини.

Для втілення проекту в життя оргкомітет уже зібрав \$190 000,

Скульптура Тараса Шевченка для Оттави

Скульптури кобзаря і Катерини для пам’ятника в Оттаві

однак для його завершення необхідно ще \$90 000. Тепер до справи вирішила долучитися і Канадсько-українська Шевченківська фундація, за словами її президента Андрія Гладішевського, вона готова надати грант на реалізацію проекту. Є надія, що монумент в Оттаві невдовзі відкриють на ознаменування 150-ї річниці від смерті Тараса Шевченка, 120-ї річниці поселення українців у Канаді та 20-ї річниці незалежності України.

У Галичині, де Шевченко ніколи й не був, пам’ятників йому встановлено найбільше. Скажімо,

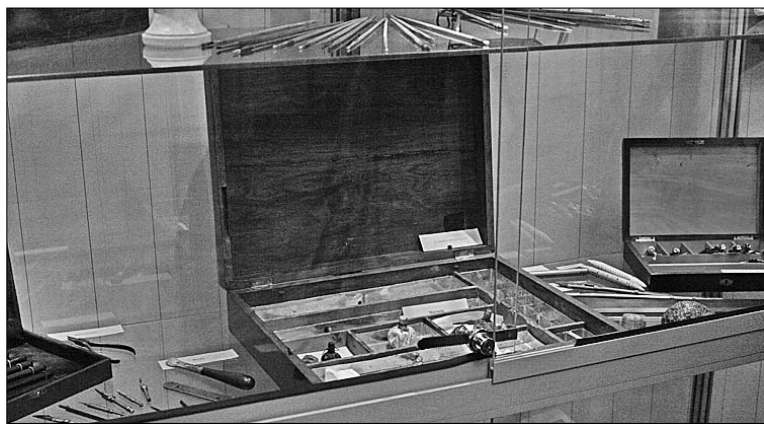
лише в Рогатинському районі Івано-Франківщини 31 пам’ятник Шевченку. А в самому Івано-Франківську є лише погруддя поету в парку, який названо на його честь, та ще камінь, закладений там кілька літ тому, на місці, де мав би вже постати Кобзар на повний зріст. У жовтні 2008 року Лео Моло подарував місту авторський варіант скульптури Тараса Шевченка, яку волів бачити на постаментах в Україні та Канаді. Подарунок доставили з ливарні в Німеччині й відправили на склад управління капітального будівництва, а іванофранківці три роки чекали обіцяного міською владою відкриття монумента.

Було проведено громадські слухання, на яких головний архітектор Івано-Франківська Ігор Гаркот представив шість варіантів розташування пам’ятника й охарактеризував усі плюси та мінуси цих майданчиків. Після обговорення розпочалося голосування. Перемогла пропозиція міського голови Віктора Анушкевича, за яку проголосували 201 представників громади з 224 зареєстрованих у залі. Так набрав чинності варіант розташування монумента біля “білого дому”.

Нині Віктор Анушкевичус запевняє всіх, що управління архітектури й містобудування вже опрацьовує можливі варіанти реконструкції головної площі, щоб гармонійно “вписати” скульптуру Кобзаря. Передбачається здійснити реконструкцію майдану перед адмінбудинком, яка має змінити його вигляд і навіть ландшафт. Встановлення пам’ятника Шевченку роботи Лео Моло на новий постамент коштуватиме приблизно 600 тисяч гривень.

Чи відбудеться відкриття монумента Тарасу Шевченку в Івано-Франківську до 150-річчя від дня перепоховання поета, сказати важко.

ПАМ’ЯТЬ ЖИВА

10 березня у Національному музеї Тараса Шевченка відбулося відкриття виставки “Жива душа поетова свята...”, присвяченої 150-й річниці з дня смерті Поета. Унікальність виставкового проекту полягає в тому, що в ньому представлені раритети з колекції Національного музею Тараса Шевченка.

Виставка дає можливість уперше побачити малюнки, книги, світлини, одяг, які знаходяться у петербурзькому помешканні Шевченка — майстерні

Академії мистецтв. Сто п’ятдесят років тому до цих речей торкалася рука Генія.

Опис мистецьких творів (гравюри, літографії, фотографії, акварелі, сепії та рисунки, усього 131 одиниця), що знаходились у майстерні Великого Кобзаря, зробив художник і друг Шевченка Г. Честахівський після смерті поета. Частина творів, зазначених у цьому списку, нині знаходиться у колекції Національного музею Тараса Шевченка і становить “золоте” ядро виставки. Са-

ме завдяки цьому ми можемо з максимальною точністю експонувати на виставці ті мистецькі твори і меморіальні речі, які були в майстерні Т. Шевченка за його життя.

Окрім мистецьких творів, на виставці представлені раритети з колекції НМТШ: рукопис останнього вірша Шевченка, його останній автопортрет, гравірувальне та малярське приладдя, мольберт, ручка, перо, чорнилниця, етюдники, штамп-печатка, костюм, сорочка, книги з особистої бібліотеки, видання останньої прижиттєвої збірки “Кобзар” 1860 р.

Виставковий проект “Жива душа поетова свята” надає унікальну можливість кожному “побувати” у гостинній Шевченкової майстерні, відчути неповторну ауру, зробиши своє власне відкриття Тараса Шевченка.

На презентації виставки побували міністр культури України М. А. Кулиняк та його заступник Т. Г. Кохан, цьогорічний лауреат Шевченківської премії народна артистка України Лідія Забіляста, доктор мистецтвознавства та філософії Дмитро Степовик.

Прес-служба музею

ДЕ УКРАЇНЦІ, ТАМ І ШЕВЧЕНКО

Святослав ВАСИЛЬЧУК, голова Житомирського обласного об’єднання Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Т. Шевченка

Ще на одну особливість Тарасового віщого слова хочу звернути увагу читачів газети. Шевченко — творець політичного терміна для назви нашої Вітчизни — Україна. В його творах цей термін вжито більше сотні разів. Якщо до нього наш край офіційно називали Малоросія, Южная Русь, чи просто зневажливо — Хохландія, то від Шевченка за ним міцно (й уже навіки!) закріпилась назва Україна. Тож саме від Шевченка наша велика Батьківщина — Україна, а ми стали називатися українцями. Назва ця закріпилася поступово за всіма нашими етнічними земляками. На відміну від росіян, метропольної нації Російської імперії, як царської, так згодом і комуністично-совітської.

Возвеличу
Отих німих рабів малих.
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.

Яке слово? Гадається мені, великий Тарас мав на увазі не лише власну творчість, а й слово писане, укладене в Законі і Конституцію в майбутній нашій незалежній державі.

Народна багатюща мова, глибоке знання життя і прагнень рідного народу, високий рівень художньої майстерності, полум’яне шире поетове слово на захист уярмленого рідного народу та заклик “виготрити сокиру” стали чинником того, що вже за життя Тараса його твори здобули широку популярність в Україні. А до кінця XIX початку XX століть “Кобзар” став настільною книгою в кожній свідомій українській сім’ї. Його читали, перепиували, вивчали напам’ять, декламували на зібраннях старших і молодших українців; у Наддніпрянській Україні, що входила до складу Російської імперії, і в Галичині, Буковині, Закарпатті, Лемківщині, що були під скіпетром Австро-Угорської імперії.

З “Кобзаря” небадужі й допитливі вивчали українську історію, вчили українському патріотизму, відстоювати свої національні, соціальні й духовні права, рідної мови, повертались із зросійщеного та спольщеного поля на свою відроджену рідну духовну ниву. І процеси такі стали масові. Утворилась в 1868 р. “Просвіта”, перше громадсько-політичне об’єднання свідомих українців, поширившись на всю Україну, перейшовши межі імперій. Саме “Просвіта” стала школою національного духу, гарту, знань і переконань. Так ідеї українського національного відродження опанували масами, і за першої сприятливої політичної ситуації згуртовані патріоти проголосили в Києві в 1917 році незалежну державу українців — Українську Народну Республіку.

Великий Тарас завжди і всюди з нами. Ми постійно в дорозі до нього. В 1964 році я бачив у Воркуті в робітничому шахтарському клубі велику фотовиставку, присвячену 150-річчю від дня народження Т. Шевченка, підготовлену тамтешніми українцями. І тоді подумалося: де українці, там і Шевченко. Наш геній, наш проводир, наш бунтар, наш вільний звияжний національний дух, що кличе на барикади, в ряди армії УНР і в лави УПА. Згодом Народного руху України, що таки виборів незалежну Українську Державу.

Шевченко й Україна неподільні! Навіки!

НАВЧИМО ВЛАДУ ЛЮБИТИ УКРАЇНУ

Василь НОВОРІНСЬКИЙ,
м. Краматорськ,
Донецька область

У 197-му річницю від дня народження великого сина України Тараса Григоровича Шевченка у місті Краматорську біля пам'ятника, спорудженого йому з ініціативи патріотів-просвітанів владою міста до 10-ї річниці Незалежності України, відбувся велелюдний мітинг громадян. Святкові заходи організувала місцева влада разом з міським управлінням освіти та відділом культури міста.

На Тарасове свято прийшло багато учнів краматорських шкіл, були присутні студенти місцевих ВНЗ. Можливо, вперше прийшли люди різного віку. Це радувало серце і з'являлася надія, що рано чи пізно наш народ на Сході і Заході, на Півночі і Півдні — у всьому нашому краї — вирветься з обіймів байдужості та безпам'ятства до свого духовного минулого — єдиної Української Церкви, єдиної рідної мови, до своєї справжньої, не упослідженої історії. За ці святі для кожного українця національні святині борюся і у страдницьких муках віддає своє подвижницьке життя Духовний Геній, Пророк України Тарас Шевченко.

Святкову промову державною українською мовою виголосив міський голова Геннадій Костюков. Разом із Геннадієм Костюковим, Віктором Панковим та громадянами міста до пам'ятника талановитому поету, художнику, громадському діячеві України владці поклали квіти. Над міським майданом біля міської мерії, над новим

сквером імені Тараса Шевченка врочисто лунав Державний Гімн України.

Як свідчать останні донецькі новини, вшанування пам'яті Українського Генія Тараса Шевченка біля пам'ятників його імені відбулись у двох містах Донеччини — у Донецьку і Краматорську. Для індустріального Краматорська це — велика честь. І ми вдячні владі, що на решті почула своїх українців. Та тривожить душу, чому такі святкові заходи офіційно не відбулися біля пам'ятників Тарасу в інших містах і селищах нашого краю, скажімо, у Слов'янську, де він, гордий і величний стоїть уже більш як два десятиліття? Чому не відбуваються пам'ятні вшанування батька української нації в інших містах нашого східного регіону — Горлівці, Маріуполі, Костянтинівці, Артемівську, Дружківці та інших індустріальних центрах? Чи, може, у тих містах немає пам'ятників Великому Українцю, то й шанувати нікого?..

Нещодавно, 25 лютого, Україна вшанувала пам'ять іншої, не менш видатної історичної постаті — 140 років від дня народження славетної доньки України, Лесі Українки. Жаль, що влада часто не помічає цих визначальних для незалежної і вільної України дат. Натомість усі державні чиновники від науки й культури зайняли важливішу для них справу — шаленою боротьбою з батьками і громадськістю Східного регіону за ліквідацію українських шкіл за програмою чужого Україні горе-міністра освіти та науки пана Табачника.

Без вагань і сумнівів треба наголосити: місцевій владі пора по-

вернутися обличчям до представників опозиційних українських партій і громадських організацій, а не покладатися лише на представників окремих партій, хто в інтересах політичної корупції та кон'юнктури прислугує владі і шкодить народові України.

Сам факт, що влада не запросила представників патріотичних українських партій і громадських організацій до участі в організації і святкуванні національного свята українців — української шевченкіани на місцевому рівні — визначає місце у суспільстві нинішньої влади. А вже недавня ліквідація з політичних мотивів Громадської ради при Краматорській міській раді, закриття єдиної незалежної демократичної російськомовної газети в місті (й можливо, єдиної у Донецькій області, котра очолювала патріотичні статті й українською) “Общежитие” — це дорога в нікуди.

Глибоко насторожує суспільство сліпа політична обмеженість керівництва місцевої влади в питаннях свободи слова і суспільної моралі. Відмова влади Краматорській Єпархії Греко-Католицької Церкви у виділенні землі під будівництво греко-католицького храму для вірян греко-католиків (а греко-католиків в Україні не менше, ніж православних, і їх із православними ніщо, крім діяльності УПЦ Московського Патріархату на догоду Москві і шкоду Україні, не розділяє!), різко негативна...

Тож, насамкінець, хочемо побажати владі бути українською не лише в шевченківські дні. А ми, українські патріоти, навчимо її любити Україну.

Віталій Карпенко

Микола ТАБОРИТ

Бульдозер у журналістиці — саме так називали товариші-колеги Віталія Карпенка, про що він розповів в одному із газетних інтерв'ю, а потім і на вечорі з нагоди його 70-річчя. Цю ж характеристику надібуємо і в презентованій ювіляром черговій книжці “Уроки пройдених доріг”. А причиною такої оцінки стала, на його думку, енергійність і писуча влада.

За жанром “Уроки...” — мемуари. З висоти прожитого автор намагається осягнути своє минуле, пригадати найцікавіші факти свого життя, оцінити ті непрості часи й означити своє місце в них. В. Карпенкові — журналісту, який пройшов довгий шлях від “районки” до очільника популярної міської газети наприкінці минулого століття, є про що розповісти.

Його покоління (а він народився у березні 1941-го), що побачило світ напередодні чи під час Другої світової війни, довелося ковтнути не одну ложку гіркої й зазати лихого. Можливо, тоді вже закладалась у Карпенковій вдачі непереборна тяга до мандрівок. І упертість — у доланні життєвих труднощів. Народився він у Києві, але вже за якийсь місяць-другий мати з немовлям (батько зник безвісти на війні) їде до свекрухи на Черкашину. Потім якийсь час житимуть на Тернопільщині, аж поки не завербувалися на південь — Миколаївщину. Саме тут, зі шкільної лави потрапляє до снігурівської районної “Соціалістичної”, потім буде комсомольська робота, обласна молодіжна газета, університет (заочно), Вища партшкола в Москві, робота інструктором сектору преси в ЦК Компартії України. Це той трамплін, із якого В. П. Карпенко опиняється в кріслі редактора газети “Вечірній Київ”.

Колектив “Вечірки” на чолі з Карпенком із головою кинувся у вир соціально-політичних подій перебудови. На той час газета стала епіцентром демократичних зрушень не лише в столиці України. На її шпальтах спочатку неспішно, а потім усе відвертіше журналісти й дописувачі почали говорити про проблеми міського життя, суспільної моралі, нашої історії, не поступаючись пресі Москви і Ленінграда.

Не забуваймо, що Київ шевченківський час залишався заповідником брежнєвізму, тож введені в читацький обіг теми про чорнобильську катастрофу, компартій-

БЕЗПОСЕРЕДНІЙ УЧАСНИК І ЛІТОПИСЕЦЬ

ні привілеї, биківнянську трагедію, цензурні утиски, перші демократичні вибори до Верховної Ради СРСР та України активно сприяли формуванню громадської думки. На той час наклад газети сягнув понад півмільйона примірників. “Вечірка” була на вершині популярності. Започатковане міське свято-фестиваль газети (на зразок французької “Юманіте”) збирало сотні тисяч шанувальників. Провідних журналістів пізнавали на вулицях, їх імена були на слуху. Двох із них кияни обрали до першої демократичної Київської міської ради, а Карпенка — депутатом Верховної Ради УССР дванадцятого (першого) скликання. Несправедливо було б вважати це виключно заслугою окремих журналістів, бо популярність газети творив увесь трудовий (майже 70 осіб) колектив — від коректора до редактора.

У спогадах значну увагу приділено періоду, коли Україна виборювала незалежність. Безпосереднім свідком і учасником тих подій був і Віталій Панасович. Сьогодні це вже далека історія — двадцять років пролетіло! Але під його пером оживають і відчайдушна боротьба колективу “Вечірки” з міським комсомолом за незалежний статус видання, і ухвала Акта про незалежність України, і перші кримінальні гешефти майбутніх мільйонерів-сорокобатьків (зразка Сьоми Юфи), і чиновницьке савілля, і ... сутинки й згасання “Вечірківської” слави.

Передавши управління газетою іншому редактору, Карпенко після нетривалої не-роботи у міськдержадміністрації переходить на викладацькі хліби — спочатку у Київському держуніверситеті ім. Т. Г. Шевченка, а згодом в університеті “Україна”, бо готувати молодих журналістів сьогодні не менш почесно й відповідально. Віталій Панасович, як і раніше, багато подорожує: Японія, Німеччина, США, Австралія... Багато пише. Він член Національної спілки письменників України, автор 34 книг художньо-документальної прози, публіцистики, літературної критики, підручників і навчальних посібників. Його мемуари, гадаю, викличуть невідомий інтерес у читачів. Не менший, ніж “Погляд у минуле” редактора газети “Житомирщина” Дмитра Панчука, “На зламах епохи. Спогади історика” Сергія Білокона, в'язнів радянських концтаборів, відомих громадсько-політичних діячів Левка Лук'яненка (чотиритомник “З часів неволі”), Івана Гнатюка (“Стежки-дороги”), Миколи Руденка (“Найбільше диво — життя”), Миколи Горбала “Один із шістдесяти”, а також “Рубали ліс” Лариси Крушельницької (три видання), Петра Шелеста “Справжній суд історії ше поперед”.

І популярність цих книг залежить від умінь авторів чи їхнього бажання бути ширим і з читачем, і з самим собою. У Віталія Карпенка уміння та бажання завжди співпадають.

НА РІВНЕНЩИНІ — ТРАДИЦІЙНА ШЕВЧЕНКІВСЬКА ЕСТАФЕТА

Євген ЦИМБАЛЮК,
Рівненська обл.

На Рівненщині вже понад десять років існує щорічна традиція — передавати Кобзареві естафету. Цей захід став даниною пам'яті про перебування 1846 року Тараса Шевченка на теренах колишньої Великої Волині, де молодий художник та етнограф за завданням Київської археографічної комісії здійснював замальовки культурно-історичних пам'яток краю. Згадає Кобзар про волинські терени у своїх повістях. Зокрема у “Варнаку” розповідається, як герой цього твору мандрує з Кременця до Новограда-Волинського: “Из Кременця пошёл я через село Вербы в Дубно, а из Дубно на Острог, Корец и на Новгород-Волинский, на берега моей родной, моей прекрасной Случи”. І хоч повість “Варнак” не належить до автобіографічних і головного героя повісті не можна ототожнювати з автором, немає жодних підстав сумніватися, що Кобзар, їдучи із Кременця до Житомира, відвідав саме ці населені пункти.

Відтак цей історичний маршрут спонукав рівненців до символічного заходу — шевченківської естафети. Цьогорічним її центром став Радивилів, до якого рік тому естафета перейшла від давнього Корця. Завершальним акордом стало літературно-мистецьке свято у районному Будинку культури. Зібралось надзвичайно багато людей — стільки, що в залі ніде було яблуку впасти. Мистецька виставка на тему Шевченкіани

Делегация Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України та Рівненської обласної організації ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка біля пам'ятника Кобзареві біля села Підлужжя Дубенського району. Тут здавна і понині б'є джерело, з якого 1846 року втамовував спрагу Тарас Шевченко під час експедиції на Волинь

засвідчила, що талант Шевченка спонукав до прояву творчого хисту юних художників Радивилівського району.

Про інший хист — декламаторський — довелося почути під час концерту, коли школярі, які перемогли на районному та обласному етапах конкурсу читців-декламаторів, демонстрували Кобзареве слово. Вражали й пісенні номери, особливо пісня про “...Високу кручу, де стоїть Тарас” у виконанні соліста Андрія Сірка та хору “Барвінок”.

Участь у святі взяла делегація Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України: Лідія Рибенко, Степан Бабій, Микола Береза, Юрій Береза, Микола Тимчак, Юлія

Бондючна, Микола Пшеничний, Василь Басараба, Микола Оттов. Із їхніх вуст звучали роздуми про сутність Шевченкового слова. Актуальну тему виконання Шевченкових заповітів порушила на святі голова Рівненської обласної організації ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка Світлана Ніколіна. З особливим піднесенням лунали Кобзареві твори у виконанні заслуженого артиста України Олексія Заворотнього, одного з найактивніших популяризаторів поезії Кобзаря.

Апогеєм урочистостей стала передача шевченківської естафети. Вона символічна, але протягом року неодмінно наповнюватиметься низкою нових заходів на знак пошани Великому Тарасу.

Дмитро МПШЕНКО,
лауреат Національної премії
імені Тараса Шевченка

КОЛИ ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНСЬКА ДУША?

Скромний досі у поетичних змаганнях зі столичними поетами Мелітополь озвався нещодавно чудовою книжкою поезій Олега Гончаренка “Крилогія Вічної Гордії”. Поет працював над цією знаковою у його доробку книжкою 12 років. Ознайомлення з нею дає підстави гадати, що під гордією Олег Гончаренко розуміє одвічне тяжіння нашої залюбленої в природу людності до прекрасного, а серед прекрасного — до свободи і незалежності. На жаль, суспільне життя людей не завжди сприяє торжеству цього тяжіння, незрідка й протидіє йому — десь вимагають обставини, десь — люди. І ця протидія не може не позначитися на самій людині.

Розуміння цієї складності людських взаємин не могло не позначитися на складності художнього освоєння задуму, того виру подій та обставин, з якого й постає затаєна в лабіринтах життєвих перипетій істина. Що автор підійшов до цього виважено і відповідально, засвідчує не лише “шкурна” правда минулого, а й не менш “шкурні” аналогії з життям сучасників.

Багатьом надано можливість висловитися на сторінках “Крилогії...” — призвідцеві походило російсько-українських військ на Крим князю Голіцину, гетьману Мазепі, козарю, козаку, бандуристу, Мудрому Сторожеві, біблійним пророкам, а серед цих багатьох — і матері поета. Її слово чи не найсуттєвіше. “...І безчестя ярило, — зізнається вона, — і світ нас кидав на поталу ворохобним вітрам, яких і не зліщати, бо — гать.. Я з юзи стенової і душу тобі наспівала у шатрах веселкових і біля табунних багать. Так, ми — варвари, сиңу. Ми діти зірок піднебесних, що і промені й стріли стрічали лицем і грудьми. Нас бояться тому, що нас

тумени добрих і чесних, Нас не люблять тому, що ми, волі жадаючих, тьма... Ми — Орда, нас ніколи, ніде і ніким не спинити...” Багато чого з повіданого матір’ю зрозуміле поетові, а чому добрих і чесних не люблять, і чому бояться, — слід розібратися. Якщо існує добро, то існує і зло, якщо існує чесність, то існує й безчестя. А що можна протиставити злу і безчестю? Те, що протиставляла мати, усі, кого називала вона прихильниками волі, добра, справедливості, хто беріг у серці передане прашурами у спадок як святиню — честь, совість. Тож і не дивно, що левова частка роману — це авторські роздуми над такими поняттями, як честь, совість.

Ознакою подальших роздумів поета є прагнення розібратися в психології тих, хто протистоїть, а відтак і зраджують добрих і чесних. Хоч як йому прикро зізнаватися самому собі, проте він змушений починати з байдужих. “Ми — Орда”, — сказала мати. А в Орді усякі трапляються: одні круються давнім як світ “моя хата скраю”; інших цікавить лише, чи “гривеники виростили у гривні”; а ще інші продають свій голос за 30 срібних. Та є й відверті вороги. Байдужі, як вважає автор, не безнадійні. Тому він не шкодує слів і зусиль, прагнучи розбудити в них почуття честі, аби стали в лави добрих. Гірше з відступниками — ті безнадійні. Як ці: “Я срок тягнув! Я пайку хавал! Гуляй босота! Шава — не вождя!” Вони забули мову, забули й рід, до якого належали. Та ще гірше з відступниками, які перекинулися у табір ворога, які заради “лакомства лукавого”, задля утримання свого бізнесу на плаву продали честь за мандат у Верховній Раді. А ті, на бік яких вони перекидаються, мислять ще далі: покласти край

українській демократії. Тому так болісно звучить поетове слово.

А як звучав розкритий Майдан! Які слова прекрасні горіли! Стояли світлі, плече до плеча...

“Одвічний Скіф, одвічний Мудрий Сторож, // не визнаю і символу “межа”. // Багатств нема, багатств не наговорю. // Є кінць... є лук... є м’яса шмат з ножа... // Є пісня й воля! // Отже, я щасливий. // Боюся тільки, що й по смерті, сливе, // Знайдуться судді навіть у раю // і знов мені поставлять у провину // те, що люблю до болю Україну // і що молюсь за Таврію свою”. Стиль Гончаренкового вірша переконливо засвідчує: він не належить до поетів, які пробивалися до світла вивіренним народним словом. Але він не належить і до тих, які образність поетичного мислення підмінюють безмістовною надуманістю, напускають туману лексемами, яких немає у природі. Слово у нього свіже, не зужите. І це робить його поезію і змістовною, і емоційно наснаженою, живописною.

Не вдаватимуся до аналізу великого розділу “Храм одкровення” та й інших розділів, де Божі заповіді мають помітний вплив на людську свідомість. Обмежує одним випадком, який багато чого скаже про людські помисли, діяння.

Жив я тривалий час на вулиці Панаса Мирного, 17. Поряд, у приземистому одноповерховому будинку мешкала літня жінка. Вона до війни була наймичкою у єврея, який торгував м’ясом на ринку. Голод 1933 року змусив її шукати рятуюнок у Києві. Хто знає, чи й порятувало б її місто від голодної смерті, коли б не той добрий чоловік. Побачив її, геть нужденну на ринку, й узяв до себе за наймичку та й помічницю в тор-

гівлі. Так і жила у того єврея аж до війни. Коли до Києва вдерлися німці, їм, євреям, наказали збиратися на Лук’янівці. Бідкалися, страхалися, та що мали робити, коли погрозували смертю за непослух. Лишили її, бабу Юлю, на господі, лишили на неї добро своє та й пішли. Господарі так і не з’являлися. Баба Юля жила спершу на зароблені при нагоді карбованці, потім — на мізерну пенсію, але віри в повернення господарів не втрачала. Сусіди часто бачили її біля під’їзду, сиділа на стільчику, схоже, чекала когось. Знали, як бідує ця тиха бабуся, тож повертаючись із ринку, не минали її, давали щось із купленого. Ніякові-ла, відмовлялася, але, зрештою, дякувала уклінно і брала. Та ось настав час, коли бабуся відчула — її дні лічені, й покликана міліцією, а міліція — когось із банківських службовців, сусідів. Жінка поставила перед присутніми шкатулку з потаємним замочком.

— Оце, люди добрі, цінності моїх господарів. Коли вони йшли, скоряючись німцям, із дому, попросили, щоб я берегла те, що в шкатулці, до їхнього повернення. Я довго ждала їх, та, мабуть, не діждусь вже, тож передаю усе це державі. Опишіть усе це, хай сусіди підтвердять, та й здайте, кому належить.

Коли відкрили шкатулку, присутні зацікавилися: були в тій шкатулці персні, звичайні й оздоблені коштовним камінням, браслети, золоті годинники, золоті злитки, жіночі сережки, та чи не найбільше було золотих, ше царських, монет.

Упоравшись із довіреною їм справою, міліціонери пішли.

— Бабо Юлю, — дивувались і дорікали сусідки. — Ви ж знали, що господарі ваші розстріляні у Бабиному Яру. Бідували стільки

літ. Невже не могли добути з тієї шкатулки одну-дві цінні речі, здати в ломбард, і тим бодай трохи підтримати себе?

— А воно не моє, не моїм трудом зароблене.

— Та стільки літ у такій злидоті... — Літа не міняють Божих заповідей.

Перенесімося думкою з другої половини ХХ століття у нинішнє. Баба Юля була неписьменна, он скільки літ терпіла злигодні, а не посягнула на чуже. А нинішні, усі оті ненаситні... Ці накинудили на полишене без нагляду добро, як мухи на мед, за безцінь розхапали усе, що вважалося загальнонародною власністю. Та й нині не зупиняються, стріляють один одного. Хто вони? Звідки вони? Баба Юля мала Бога в серці, вона з тих українців, які населяли Україну до колективізації і свято дотримувалися від батька-матері перейнятого генетичного коду нації. А ці, теперішні... Що не мають вони Бога в серці, можна не сумніватися, ім он скільки літ і десятиліть вбивали в голову, що Бога немає, роби що хочеш, аби не на шкоду системі. А чому розминулися з генетичним кодом українського народу? Питань багато, а відповідь не напрошується, навпаки — що довше питаємо, то наполегливіше стукає в голову інше: що може зупинити цю сарану? Воскресіння української душі чи глобальна катастрофа?

Автор “Крилогії Вічної Гордії” не дає відповіді на запитання — він лише підводить нас до думки: ви — Орда, ті, кого не люблять, проте бояться. Невже не відшукається серед вас один, який покладе цьому край? Та й те, що сам не падає духом, про щось та говорить нам: “Бог дав мені проклятий цей Талант, Його не промінню і на щастя”.

Олексій КОВАЛЕВСЬКИЙ,
лауреат літературної премії
імені В. Сосюри,
м. Харків

У поезіях Миколи Пивовара — багатогранних, незрідка витончених і несподіваних за образно-смісловими вирішеннями — мені найближчі спроби філософського осягання світу. Це те, чого українській поезії бракує. І завжди бракувало.

Скажімо, до Хайяма чи ближчого нам у часі й ментальності Тютчева вона майже не підносилася. І навряд чи спроможеться — з огляду на те, в яку химерію, на які манівці думок і почуттів усе більше зісковзує...

Кого не читай у нас — майже завжди спіткнешся об дріб’язок, випадкове слово або й словесний ряд. Про цілісне художньо-філософське враження рідко доводиться говорити. Переважає малоконтрольована асоціативність, із якої й вибудовується щось більш-менш організоване, завершене.

Вірш Миколи Пивовара внутрішньо “розуміє”, “відчуває” цю болючу проблему — намагається бути якомога лаконічнішим, глибшим, а водночас позбавленим стереотипів, кліше.

За всім цим стоїть не просто

так званий поетичний талант. Тут промовляє повага до буття, його відкритих і таємничих проявів. “Мало — знати. Мало — розуміти. Треба любити. Немає загадки таланту. Є вічна загадка любові”, — писав Григорій Тютюнник.

М. Пивовар структурує, розставляє акценти у своїх віршах, визначає пріоритети світобачення і світовідтворення.

Так ніхто не кохав, через тисячу літ лиш приходить подібне кохання, — із цими рядками В. Сосюри органічно перегукується чимало поезій М. Пивовара. І що особливо цінно — вони ґрунтуються не на соціумних підвалинах, а на сталіших — пантеїстич-

ЗАГАДКА ЛЮБОВІ

но-природних, можливо, трансформаційно тягліших:

Стою, як явір у долині,
Не намілююсь на зорю.
Я буду прісно, як і нині,
Бо, як ніхто,
життя люблю!

“Кохуючи, люблю” — називається одна із збірок поета. І ця — як бачимо, вже соціумна — гілка його творчості теж набуває нетривіальних вивішень, бринить у просторах надприродних, християнізованих. Ліричний герой не тільки вірить у вищу любов і милосердя до всього суцього, а певен у них, живе цією певністю, вона становить суть його духовного, людського ества. Саме звідси — прориви до небуденних озорінь і прозрінь:

Хай святиться дух Марії,
Непорочність молода,
Золотистя, сонцеві,
Мов з криниченьки вода,
Що дається на причастя,
Душу грішину омива.

Стільки світла, стільки щастя
В світі, все ж таки бува...

У цьому короткому огляді йдеться лише про те, що я вважаю головним у ліриці М. Пивовара. Та окресленими його художні зацікавлення не обмежуються. Він відкритий усіляким іншим переживанням, болям, сумнівам, якщо хочете — і підкореневій імлі, і подихам підземної магми, і крижаним поглядам зниклості. Та більшістю й тут — у розмові про розлуку чи й небуття — домінують мотиви тимчасовості, минушості відчаю, їх заступає тиха, але несхитна осонченість сув’язі з тим, що не змерхне і завжди даватиме життя — неперебутне Життя:

Покотилась біла квітка
По дорозі, по мені,
Став дорогою я, вітром,
Сон-морозом на вікні.

Пелюстково-білим сумом,
Що пливе за небокрай...
Став я думат сиву думу
Про життя — ясне, як рай.

Природне, соціумне, внутрішньо-особистісне, божисте в серці ліричного героя поезій М. Пивовара витворюють і образ України. І що знов-таки цінно — не прямолінійно патріотичний,

тим більше не етнічно обмежений, а потенційно місткий, набагато світлоперспективніший, ніж звикла уявляти поточнісно обумовлена свідомість:

Щось таке ще над хатами,
Є,
чим повен я навів.
Україно, тиха тайно,
Вітер нас ще не прорік...

Вражає погляд М. Пивовара на загадку його любові, добро, Всесвіт та існування людини на землі.

МОЇ ЗАГАДКІ — ЛЮБОВІ!

Я вас люблю, давно люблю,
І буду вічно вас любити.
Тому пророчу диво-жито
Й небесну, сонячну хвалу.

А ви кохайтесь і любіть!
Любіть найкращого на світі
Допоки є блаженні миті
І гімн співає вам піт...

І насамкінець. Хай же читач нової книги поезій Миколи Пивовара “Книги причали” теж не буде обділений загадкою любові. Загадкою, яка дається не тільки звідси. А до кінця розгадується, якщо і тут, — то лише серцем неабияким та небуденною мудрістю суцього...

«ТАК ХТО Ж РУХАВ ДОЛЯМИ ЛЮДСТВА?»

Чи не кожному свідомому українцеві випала така “небезпечна честь” бути затаврованим потрійним знаком: “мазепинець”, “петлюривець”, “бандеривець”... Тавро — різної якості й залежне від рівня освіченості таврувальника. Мене вперше проштемпелювали “мазепинцем” у Тобольську, у вузькому колі місцевих інтелектуалів, до яких входило і кілька “малоросів”, які на мій захист і захист національної гідності українських козаків-засланців до цих країв за часів Петра I, мовчки слухали, як майстерно мене проштемпелювали “мазепинцем” “господарі” цих земель, які свого часу “приростили” до імперії наші ж таки землячки Єрмак, Кільце, Гроза, завербованих відомим “благодійником” Строгановим...

Згодом уже дошли мені “лички” петлюривця і бандеривця. І тому пошуки будь-якої інформації про І. С. Мазепу стали простою потребою... Ага... зрадник... А вже потім — самостійник... Царя зрадив, перейшовши на бік шведського короля Карла XII. І чим більше дізнавався про оспівану О. Пушкіним “Полтавську битву”, тим більше мене зацікавлювало питання: — Чому король шведський Карло XII привів свої війська в Україну? Чому не під Москву? Чому не під Санкт-Петербург? Не під Псков чи Смоленськ? А чому під Полтаву?! Чому була “нарокована” ця поразка? Перечитую вкотре “Подорожній щоденник” Данієла Крмана (Itinerarium 1708—1709) і не знаходжу відповіді...

Колись, читаючи “Спомины з російсько-турецької війни 1877—1878 р.” Миколи Садовського, видані друкарнею товариства “Час” у Києві (1917 р.), натрапив на те місце, де видатний артист, а тоді — неперевершений воєвода, офіцер царської армії, який мав найвищу армійську нагороду — Георгіївського Хреста — розповів про зустріч у молдавському місті Галац із могилою гетьмана Івана Мазепи, про якого він каже як про “славного патріота, що бажав здобути щастя і волю, і честь своїй рідній, бездольній Україні, знесилившись у тяжкій боротьбі, поліг у далекій чужині, анафемою затаврований... Гіркі, болючі сколихнула роздуми, що їх ще більше загострили роки і нові нещастя, яких зазнав рідний край... Безталанна ти моя рідна Україно! Кому ти тільки не помогла здобувати волю і самостійність? Кого ти не підтримувала будити національні почуття та виробляти національну культуру? Всім. І ляхам, і москалям, і молдаванам. От і тепер, сидючи сама в неволі, в тяжкій ярмі, виставила своїх синів визволяти далеко вільніших за тебе — болгар із турецької неволі. А хто ж тобі допоможе скинути зі своєї шиї те тяжке ярмо, яке необачно наділа собі за часів Богдана? Хто допоможе тобі здобути волю, як ти помогла?! Ніхто! Ніхто! Про тебе вже забули всі. Навіть синів твоїх підлітків у школі чужиничній навчають, що тебе ніколи не було, а так собі, мовляв, клептик російського народу, історичними хибами одірваний від своїх, а потім волею божою вернувся знов до своєї рідної російської хати. Діти малі, нерозумні вірять байці!” Можна було б обмежитись лише цитатою про безталанність, якби не такі актуальні роздуми про так звану “рідну російську хату”, про яку нам чи не щоденно нагадують Гундяєви, Міхалкови, Затуліни і всяка дрібна доморосла нечистота, що під прикриттям так званої української влади жанр байки про “єдинокровність і спільність” перетворили в загальнодуховну ідеологію...

Проте марні зусилля “рускомірівцев”. Тому що те почуття, яке висловив у своїх споминах Микола Садовський, є ніби певною матрицею, яка відбита в наших душах, на яку не можна не зважати, почуття національного самозбереження, необхідність у мовно-культурному самоусвідомленні нації. Вони незнищенні як глибинно-натуральні людські інстинкти. Нація, як єдина колективна особистість має таке ж право на існування, на свою гідність і свій поступ, як і кожна людська особистість, яку і релігія, і гуманістична мораль визнають вищою цін-

У видавничому центрі “Просвіта” незабаром вийде у світ перевидання “Подорожнього щоденника” Данієла Крмана (Itinerarium 1708—1709). Роздумами з приводу цієї книги ділиться письменник, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Павло МОВЧАН.

ністю. Саме тому змушений нагадати сьогоднішнім опонентам української самостійності, яку ототожнюють із націоналізмом, висловлювання відомого російського філософа Івана Ільїна, який вважав, що проблема “дійсного націоналізму розв’язувана лише в зв’язку з духовним розумінням батьківщини: адже націоналізм є любов до духу свого народу і до того ж саме до її духовної своєрідності”.

Чому це таке важливе нагадування? А тому що чужинець Данієл Крман у своїх щоденникових записах відокремлює Україну — Козакию від інших земель, а козаків-українців від московитів...

“Батьківщина, — зазначає Іван Ільїн, — походить від Духу Божого: національно сприйнятій, виплеканій і в земні справи впровадженій дар Духу Святого”.

“Для того щоб знайти свою батьківщину і злитися з нею почуттями і волею, і життям, необхідно жити духом і берегти його в собі і необхідно потім здійснити в собі патріотичне самоусвідомлення”, — таке патріотичне самоусвідомлення здійснив Іван Мазепа, перейшовши на бік Карла XII. Адже, як зазначав французький дипломат у реляції своєму уряду в 1708 р., “козаки не є природніми підданими російського царя, вони тільки піддалися ніби під його протекцію, й ніхто не може обвинувачувати їх за те, що, бачачи, як нищить їх вольності, вони підняли повстання”.

Портрет Мазепи, якого Данієл Крман називає “маєстатним князем козаків, побачивши його вперше на Стародубщині в селі Гірки, де відбулася перша авдієнція шведського короля Карла XII та гетьмана, дуже переконливий і непересічний: “Був це чоловік більше як сімдесятирічний, мужнього обличчя, яке відбивало козацького генія, який між іншим володів латинською, польською і російською мовами і був власником великого багатства...”

Зрозуміла річ, що для нас, українців, дуже важливий правдивий портрет нашого гетьмана, який, прочитуючи українську перспективу у світлі дев’ятирічної війни, яка вже затягнулася, поміж Швецією та Московією, намагався використати той шанс, що запропонувала історія. Шанс настільки ж реальний, як і примарний. Ніхто не міг запевнити ані Петра I, ані Карла XII, що вони будуть переможцями... У великих історичних баталіях важать багато, на перший погляд, другорядні фактори, які були зауважені пильним оком Данієла Крмана: участь у вирішальній битві під Полтавою — калмицької кінноти, котра переслідувала “пораженців” аж до другої переправи... Чи буває історія об’єктивною? Це питання є також суттєвим, і для нас, людей XXI ст., так і для учасників тих баталій, які мали місце на наших теренах на початку XVIII ст.” За логікою речей, пам’ятник переможцю битви під Полтавою мав би стояти калмицькому вершнику з високою піднятим списом... Адже з історичних джерел відомо, чому Петро I зволював розпочинати битву: він очікував підмоги саме калмицької кавалерії, на закупівлю якої було звелено використати не лише казначейські, а й церковні скарби... Калмик з імперської історії — викреслений. Адже необхідна була героїзація самодержця, тому ми не знайдемо в жодному майже творі на тему “Полтави” “друга степей”, — калмика... І питання історичної справедливості зависає в повітрі. У зв’язку з чим не можу не процитувати Блезе Паскаля: “Якби можна було, то люди віддали силу в руки справедливості, але оскільки сила не дозволяє розпоряджатися собою, як вони хочуть, через те, що вона — властивість цілком осяжна, між тим як справедливість — якість духовна, якою можна розпоряджатися, як заманеться, то

вони віддали справедливість в руки сили; такий чином справедливістю називають те, чого люди змушені дотримуватись. Звідси і походить право меча, адже меч дає дійсне право”. (Блезе Паскаль, Думки. Москва, 1899 р., глава VII, розділ VIII”)

Отже, наше відчуття несправедливості, яке мало місце в нашому визначальному історичному моменті в 1709 р. під Полтавою, залишається моральною рефлексією на тему “справедливості”. І досьогодні питання “Задля чого шведам потрібно було йти аж під Полтаву”, аби зазнати нищівної поразки”, лежить у площині історичної доцільності і справедливості. А меч був у руці молодого двадцятишестирічного короля Швеції Карла XII. Шведський історик Петер Енглунд, аналізуючи найнищівнішу поразку своєї держави за всю історію своєї країни під Полтавою, стверджує, що з точки зору короткочасових наслідків битва під Полтавою обернулася для Швеції катастрофою, “проте в довгостроковому плані, вона, як це не парадоксально, принесла певну користь... як не дивно це звучить, можна стверджувати, що одна з доріг, яка привела до сьогоднішнього успіху і добробуту Швеції, брала початок саме там, під Полтавою”. Петер Енглунд вмотивовує це тим, що Швеція позбулася імперського комплексу, надзвичайно обтяжливого тягаря економічних видатків на мілітарну сферу, на девальвацію людського життя і на багато інших сукупних війнам проблем... Це — висновки сучасного шведа. А що для нас, українців, означає та катастрофа під Полтавою, — ми ще навіть не зробили ані належного аналізу, ані, так би мовити, загальнонаціонального аудиту. Цим тавром катастрофи, що мала місце 300 років тому, ми позначені всі. За нею, як ланцюгова реакція, почалася велика справжня національна руїна по всіх мислимих і немислимих вимірах. Руїнація етнічних підвалин, моральних засад, звичаєвого права, втрата власного виразного культурного обличчя, мовного уварення в літературі, релігійної автономії, втрата власного місця в європейській великій політиці... перелік цей може охоплювати всі сфери, включно з економічною складовою, освітньою, культурною, політичною... Спрацював відомий принцип доміно, що розпластав Україну на кілька довгих сторіч безправ’я, рабства і скорботи...

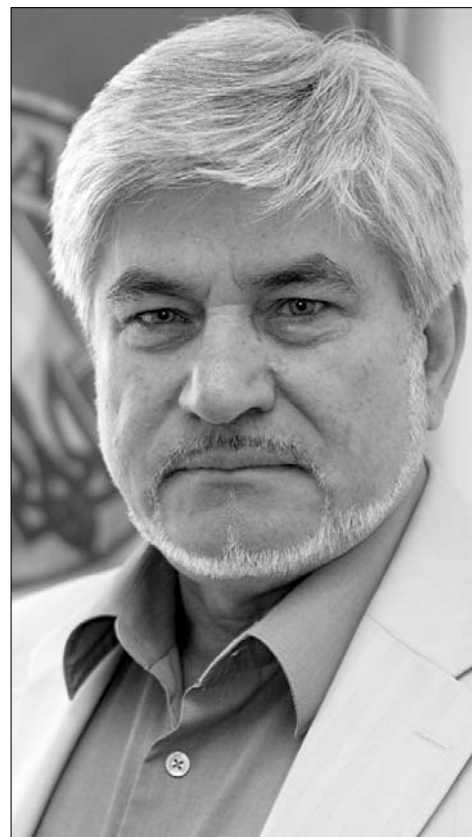
Для обґрунтування в онтологічному аспекті цієї поразки шведський історик посилається на провіденційні картини Нострадамуса, які були висловлені ще 1555 року:

“На початку вісімнадцятого сторіччя Схід захланий з допомогою місяця Домігнись небувалою успіхом, Відторгне шмат від північної країни. Король далеко від батьківщини розбитий, В падоли молодика втікає...”

Отже, поразка була детермінована, передбачувана...

У розділі “Шлях до Полтави” (стор. 23) згадуваний мною Петер Енглунд констатує: “Шведська армія стояла далеко на півдні, в серці України, за тисячі кілометрів від батьківщини. Які ж дивовижні сили її привели сюди?” Питання, справді, важливе для нас. Воно рівнозначне запитанню великого Льва Толстого, який, провівши дуже доскіпливий аналіз війни поміж Росією і Францією за часів Наполеона, в епілозі запитуює: “Так що ж є рушійною силою долі людських?” Питання планетарного значення, яке без сув’язі з Господнім промислом розглядати, здається, безглуздо.

Данієл Крман, який робив щоденникові нотатки, як людина, котра була причетна до особливої релігійної місії, неспроможним був поставити ті події, свідком яких він був “у серці України”, в широкий вселенський

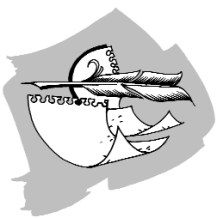
контекст. Хоча 29 червня, в третій покаянний день він занотує з Пророка Осії (7, 15, 16) не випадкові установки: “А Я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують... Вони навертаються, та не до Всевишнього, стали немов той обманливий лук... Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетським краї!”

Цей запис зроблено за кілька днів до того, як король Карло XII був поранений у ногу несподіваним пострілом з рушниць, що потрачувалося як лиха прикмета з відповідними наслідками в очікуванні битви.

Ані здоровий глузд, ані доскіплива аналітика істориків не дають відповіді, в т. ч. і Данієл Крман, чому задля цієї катастрофи, що сталася 1709 року, після якої шведи “залишили підмоцки світової історії і зайняли місце в глядацькій залі”, а в Європі постала нова велика імперія: Росія — було вибрано саме серцевинне місце в Україні? Які такі спонуки вели обидві сили до цього місця, де Петрові I дісталися незліченні матеріальні трофеї, в т. ч. вся уціліла шведська артилерія, 21 гармата, 2 гаубиці, 8 мортир. На додачу ще й сотні пудів пороху, сотні ящиків з патронами, десятки тисяч шпаг, карабінів, мушкетів, багнетів, лядунків, коней з сідлами, пістолями, а також безліч сурми, литавр і гобоїв... Було відібрано 142 прапори і штандарти. І, нарешті, в руки переможців потрапила армійська “Казна” — два мільйони монет різної вартості, а також 400 тисяч монет в грошових ящиках гетьмана Мазепи...

Відповіді на запитання, яке ми ставимо собі і, яке уже вкінці XX ст. підніс сучасний шведський історик: “які дивовижні сили привели шведську армію в серце України?” — немає... і всі послання на астрологію безпідставні, хоч того року була найлютіша зима, Франція пережила черговий голодомор, в Англії почав виходити цікавий часопис “Пліткар”, недалеко від берегів Чилі якесь судно підбрало на безлюдному острові матроса Олександра Селькірика, який став згодом прототипом Робінзона Крузо, в Японії прийшов до влади Сьогун Токучава Ієнбу, афганці підняли повстання в Кандагарі проти персів, гетьман України Іван Мазепа, усвідомлюючи, що цар Петро I безкінечними війнами зі Швецією виснажує Україну, остаточно утвердився в думці, що Україну можна порятувати лише у спільному військовому Союзі зі Швецією. І Данієл Крман прочитував мотиви цього Союзу, який склався не за один місяць чи рік. Тому кожен читач, який зануриться у цей послідовний, з дня на день, — коментар до визначального історичного періоду в Європі знайде надзвичайно багато важливої для себе інформації і спонукає до пошуків інших історичних джерел, аби з’ясувати, так “хто ж рухає долями людства?”.

Павло МОВЧАН

Броніслав ГРИЩУК,
м. Хмельницький

Що б хто не казав, а мистецтво тільки тоді справжнє, коли воно — СУБ’ЄКТИВНЕ.

“Об’єктивні” прагматики ніколи не сприймали і не приймали “суб’єктивних” митців, так званих романтиків, ліриків та інших диваків... Якби була воля “прагматиків”, вони б уже давно заборонили романтиків, щоби ті не заважали людям жити “нормально”. Нещасні “об’єктивісти”, вони й не здогадуються, серед якої пустелі опинилося б людство!

Я б назвав у цих нотатках безліч знаменитих малярів, музикантів, літераторів, які увійшли в історію саме тому, що їхня творчість була наскрізь суб’єктивна. Але оскільки закони газетного жанру змушують мене говорити лише про ФОТОМИСТЕЦТВО та ще й в окремо взятому подільському місті, то на цьому й зупинюся. Привітаймо ж один одного, подоляни, галичани, поліщуки, кияни, полтавці і т. д.: у Хмельницькому відбулося урочисте відкриття музею-студії фотомистецтва. Подія і загальногромадська, і особистісна. Принаймні для автора цих рядків мить вельми значуща, бентежна й цілковито несподівана.

Коли в тебе обмаль часу, не варто розглядати старі фотографії. Бо неодмінно кудись там спізнитися.

І коли не поспішаєш — теж не розглядай. Не длубайся в заціпаних саркофагах, де спочивають у тиші вчорашні дні. Бо в тій німотній “археології” є щось од психологічного вандалізму. А також мимовільного, позасвідомого самокатування.

Ні, не зцілює ества розкопування паперових відображень, блідих відбитків давно погаслого сонячного променя чи магнієвого спалаху, не облагороджує, не підносить над невітшим безмежжям юдолі. А лише пригнічує. Хилить тебе, мов полинову бадилину, до землі. До тверді, з якої вийшов і в яку повернешся у визначений небом невідворотний час. Се ля ві. Усе прах, високоповажні панове. І все — забуття...

Одного печального дня (кружляли тоді в заметілі над містом не обачно ранні лелеки) я також чи то знічев’я, чи з дурного розуму попавсь на отой некропольський гачок, занурився у сей повільний невідступний чортотрий.

Та ні, не знічев’я і не здуру. Просто шукав для якоїсь там анкети власну фотопарсуну. Теперішню. А натрапив на дуже давню видрукувану в темряві й вільгості кам’яного льоху. З неї, з фотографії, уважно й насторожено дивився на мене тринадцятилітній шкет, отакий собі подільський Гаврош у кортових штанцях на одній підтяжці через плече та полотняній роз-

христаній сорочці з приколеною на грудях батьковою медаллю “За бойові заслуги”. Босі ноги, човник пілотки на стриженій голові. Авжеж, тоді я сам себе сфотографував. Навів на яблуно об’єктив, підрегулював різкість. І поки безштантний, примощений на табуреті “Фотокор”, перш ніж клацнути, загрозило, по-осиному дзиччав, я встиг переметнутися до дерева, виструнчитися й опустити руки по швах, як солдат у шерензі. Дзззз... клац! От і все. Можна забирати з цеглин фотоапарат, а цеглини — з табурета. І лізти до льоху, де вже чекають свого емульсійного харчу подаровані завклубу реактиви у пластмасових ванночках.

Стривай-но, а де ж я дп’яв отого “Фотокора”? Де? Чи не за гармошку трофейну виміняв у когось? Ну певне ж, за гармошку. На той час я її засвоїв, як абетку. Перейдений етап. Та й на весіллях більше не грав, ну їх... На той час я вже опановував домру й акварельні фарби. Універсал. Леонардо місцевого масштабу.

Ось він. Себто я. Дивиться (дивлюся) невідступно на мене (на себе). Через таку відстань! Через літа, зими, весни. Через листопади, дощі. Неймовірно! Такі от справи, хлопче... Ну, чого дивляється? Що треба од мене?

Який же я був, Господи! Ніби й не я.

А він усе дивиться. Уважно, сторожко. Якось навіть докірливо. Наче я чимось завинив перед ним. Наче не виправдав якихось там надій. Обманув його, чи що?

Знаєш, мовив я подумки йому, ти це обличчя. Докори свої. Був би ти на моєму місці...

“А хіба я — не ти? — ледь чутно (і цілком природно) озвалось фото. — Хіба ти — не я?”

Все одно. Досить тобі. Вертайся.

СУБ’ЄКТИВНИЙ ОБ’ЄКТИВ

Репортаж із ліричними завихреннями з Хмельницького міського музею-студії фотомистецтва

“Вертайся — куди?”

Як тобі сказати... Словом, туди... У свій час. Мені СЕБЕ, нинішнього, треба знайти в очих завахах. Розумієш?

“Не шукай. Раз досі не знайшов, то...”

Тобто... як не знайшов? У якому розумінні?

Він (я) уже не озивався, тільки напружено вдивлявся у свої (мої) очі. Вдивлявся, вдивлявся, вдивлявся, аж слеза зволожила чи то його, чи мою щоку. Яким же я був!..

Яким же я був ангелочком з чубка аж до репаних ніг! Стовбурчили крила сорочку між вуглих лопаток моїх. Я грав на трофейній гармоні, я батька патрет малював, уловлював звуки симфоній, котрих ще ніхто й не чував. У райському затінку вишні я ставив хиткий табурет і вірші творив дивовижні на класіках похованих газет. І в час той, прихильна, ласкава, на витвори янгольських рук з-за мого плеча заглядала богиня мистецтв і наук. Здавалось, що все попереду, і шлях фіміамом пропах, жарптиця не в книжному небі — в моїх засіяє руках! Та й сам я, легкий, пружнокрилий, долаючи отрочий страх, сорочку скидав і... щасливо ширяв у святих небесах! Опершись на течії горні пружинистим розмахом крил, я плив, ніби човен у морі під радісний трепет вітрил. Крізь спеку, і мряку, і грози літав наяву і у снах, і вітер втирав мені слези на спечених сонцем щоках. А взимку... Спішив понад ставом під клубне обмерзле вікно. Бо ж там, за розхрестям шершавим ясніло в диму полотно, шуміло розбурхано, пінно, палало, сніжило, цвігло... І диво, лишалось незмінне, таке, яким завжди було!

“Бачиш? — знову озвалась фотографія. — Дещо таки пам’ятаєш. Як тулився губами до крижаного скла, як темніла й танула ізсередики паморозь на шибіці від теплого дихання утворювалася в тій паморозі така собі ополончочка, магічне кругле віконце у незнаний кіносвіт. Диво дивне, чудо з чудес! Таке майже, як і самі фільми — про Чапаєва, Мауглі або Тарзана...”

Стривай, стривай, а хіба кіно — не та ж фотографія?

Та сама, звісно. Тільки рухома. Спершу німа, згодом озвучена, спершу чорно-біла, згодом кольорова. Особисто мені ближча — чорно-біла. Як у раннього Олександра Солнцева. Або Володимира Дубаса. Або ще двох львівських фотомайстрів Володимира Саквука і Бориса Криштула, фотокореспондента АПН. Чи Анатолія Лисого з “Радянського Поділля” (“Подільських вістей”). Чи Іллі Суботіна з “Прапора юності” (“Корчагінця”).

У день відкриття в Хмельниць-

палючим сонцем і вільгістю туману, під снігопадом і дощем? Як тоді, скажіть, мені бути?

Суб’єктивний голландський живописець позаминого століття Вінсент Ван Гог з його експресивною, рваним ритмом та вільною динамікою малярського мазка... Ох, я й забув, що розповідь має бути лише про подільську периферію!

Як мовиться, пардон.

Отже, суб’єктивний проскурівський фотохудожник, заслужений діяч мистецтв України Олександр Солнцев та його знамениті роботи (втім, згадаю тут лише

кому музею-студії фотомистецтва у відведених під експозицію кімнатах було вельми людно, тому я прийшов сюди через кілька днів, щоби ознайомитися з експонатами в інших, більш спокійних обставинах...

Що? Ознайомитися з експонатами? Ну а коли ті експонати перебувають не тільки на полицях, за склом шаф, на квадратних і прямокутних територіях фотографій, що вдивляються в нас зі стін музею, а й зависають над ПРОСТОРАМИ МОЄЇ МАЛОЇ БАТЬКІВЩИНИ? Коли вони завмерли не тільки на стінах, а й у безмірі часу (недаремно ж хтось із тих, хто виступав на відкритті, порівняв фотоапарат із маленькою машиною часу!), під

одну з них — “Проводи зими”). Як же проводжали зиму в місті Хмельницькому? А отак: попереду парубок у свитині тримає перед себе жердину, увінчану бутафорською кінською головою, а від жердини мчить назадгузь туга, ніби тятива лука, мотузьяна шворка, і на тій шворці простерлися над парковим снігом, над подільською відлигою яскраво-зелені та червоні узори тернових хусток, і якісь жінки та дівчата в козушках та довгих рясних спідницях (чи не циганських?) весело сміються, супроводжуючи парубка з жердиною, і тобі вчувається навіть, як оте (трохи вже “вгашене”) жіноцтво виспіває якоїсь сороміцької коломийки...

Суб’єктивний фотомайстер Володя Дубас (я отак фамільярно його називаю, бо свого часу ми з ним працювали в одній львівській газеті) представлений у музеї циклом фоторобіт, але й тут я також обмежуся лише портретом під назвою “Дідусь”. Колоритний дідуган, що й казати: пооране зморшками чоло, стерня щетини на запалих щоках, вуса, борода. Брови опали донизу, затуляючи дідові світ, одне око лукаво примружене. То не просто дідусь у кептаріку та деформованому капелюсі. То щось середнє між старим гуцлом, карпатським мольфаром, усесвітньо відомим геніальним диваком і вченим Ейнштейном (пам’ятає фото, де він показує усім язика) та просто сільським блаженным філософом.

А “Портрет” львівського ж фотомайстра Миколи Тинкалюка — повна протилежність “Дідусеві”. Фотограф, якщо можна так сказати, зобразив чоловіка з потужним стовбуром шиї, обплетеним жилами та прожилками. Вольове, давно вже голене обличчя засвідчує

неабияку силу характеру. Чомусь думається, що саме таким був борець за волю України, уславлений генерал-хорунжий Шухевич...

Суб'єктивні фотомайстри з Вінниці, Кам'янця-Подільського, Запоріжжя, Києва, Севастополя, Донецька, Херсона, Чернівців... Хіба ж назвеш усіх фотографів бо-дай поіменно! А ще ж є в музеї світлини, що закарбували сторінки з історії Парижа, Лондона, Петербурга. І як тут не згадати десятки, якщо не сотні фотоапаратів вітчизняного і закордонного виробництва — від гігантського “Харкова” (того, що буцім пташку з об'єктива випускає) до “Зенітів”, “Смен” тощо.

Де ще побачиш таке багатство? Зібране, систематизоване й розвішане за тематичними розділами у вітринах, на стінах, розкладене по полицях! Де? У Львові, Києві, Донецьку, Одесі? Ні, ні, ні. Жодне українське місто не має такого музею, такого пам'ятника її Величності Фотографії! Кажу це без будь-якого перебільшення. Тож спасибі тобі, місто Хмельницький, за те, що не ресторанами єдиними, не базарами єдиними, не хлібом єдиним живеш. Дякуємо й Сергієві Мельнику за допомогу музею, дякуємо ініціаторам його створення. Міському голові — за поміч моральну і матеріальну. Ініціаторам — за віру їхню в те, що музей-студія таки постане, і не де-небудь, а в колишньому приміщенні обласного управління Служби безпеки (чи ж не символічно!).

Про першого директора музею-студії Костянтина Жданова ми ще сподіваємося колись розповісти окремо. Побачимо, як сей хлоп вестиме своє хазяйство, як працюватиме новенька студія, в яку вже записуються на навчання громадяни обласного центру. Дорослі та діти, пенсіонери й студенти, цивільні та військові. Зараз же тільки скажемо, що ідея створення такого музею в Хмельницькому належала саме Жданову, і значна частина експонатів — із домашньої колекції новоспеченого директора. Колекції, яку він збирав протягом двох десятиліть років.

І ще варто відзначити героїчні зусилля (щодо творення музею) художника Володимира Карварсарного та Альбіна Тарчевського, начальника міського управління культури.

Музей, хоч як це дивно для не-фотографів, виростав із давньої проскурівської традиції: Костя Жданов десь розкопав історичний документ, що засвідчує: саме на вулиці Проскурівській (колишня Олександрівська), де сьогодні й відкрито музей фотомистецтва, була заснована восени 1880 року (рівно 130 років тому) перша фотомайстерня, власником якої став проскурівчанин Матвій Юргилевич — згодом ті майстерні множилися як гриби після дощу. Немовби готували ґрунт, підмурівок для майбутнього (уже сьогоднішнього!) музею фотографії.

Бачте, читачу? Мені не можна доручати ось таке завдання — писати про музей-студію. Бо неодмінно реальність і поезія цієї творчої СУБ'ЄКТИВНОЇ справи занесуть автора у таку височінь, на такі обшири! Тому, перш ніж сказати па-па читачам, ще раз повторюю: даремно силкуватися створювати об'єктивні фотороботи. А якщо комусь і вдасться це зробити, то гріш ціна їм буде, отим правильним роботам.

На цьому дозвольте поклонитись і поставити останню крапку. Або трикрапку...

ПОКЛИК НЕБА

Пам'яті Галини БЛАЩУК — чемпіонки України, рекордсменки світу з парашутного спорту 1956 року, кандидата економічних наук, доцента.

Анатолій ШЕВЧЕНКО

Була пізня осінь 1944-го. І вдень, і вночі через Вінничину до Західної України рухалися військові частини і бойова техніка. На броні одного танка серед солдатів сиділо вкрите шинеллю смагляве дівча з великими карими очима. Це була 15-річна Галя Блащук. Її підібрали неподалік од рідного села Мальцівці, що в Барському районі Вінницької області.

Як дівчинці пощастило умовити танкістів взяти її у надзвичайно небезпечну мандрівку, вона й сама не розуміла, навіть ставши дорослою. Галя розповіла танкістам, що в неї на фронті загинули батько й два брати, нещодавно покликали до війська й наймолодшого брата. Вона будь-що хоче з ним побачитися — невідомо, що буде далі... Чи то з жалощів, чи з захоплення хоробрістю дівчини командир танка дозволив їй їхати з ними до фронту, але, звичайно, не на саму передову лінію.

Коли прибули до місця призначення, танкісти через штаб фронту дізналися, де перебуває її брат Григорій. Григорій, побачивши рідну сестру в такому пеклі, не знав радити чи сваритися: “Що за бісєня в тобі сидить? Маму залишила напризволяще, сама полізла під кулі”. “Не журися, брате, все буде гаразд — я зачарована. І з тобою все буде добре”.

Другого дня Галя благополучно повернулася додому вже не на танку, а на машині. На згадку про ту пригоду в неї залишився шрам на стегні — нагріта броня пропекла блаженський одяг дівчини, залишила слід на все життя.

По війні, прослуживши ще кілька років, повернувся брат Григорій. Жартував: “Мене сестра заговорила від ворожої кулі”. Галя була справжнім “дитям війни”, як тепер кажуть.

По закінченні війни Галя далі працювала і вчилася. Після закінчення технікуму працювала бухгалтером у Білгороді-Дністровському, відтак була товарознавцем у торговельній мережі Жмеринки.

1952 року вступила до Львівського університету на економічний факультет, захопилася легкою атлетикою, вело- і мотоспортом. Але її мрією були стрибки з парашутом. Закінчивши другий курс у Львові, Галя перевелася до Київського університету на той же факультет. Облаштувавшись, одразу подалася до столичного аероклубу.

Вольова й рішуча з дитинства, Галя Блащук не пасувала ні перед якими труднощами. Згадую, коли ми відпочивали на волинському озері Добромому двома сім'ями, ми з Галиною і сином,

і наш друг Олександр Лук'яненко із сином. Пішли в ліс збирати гриби і заблукали. Що робити? “Я зараз дізнаюся”, — сказала Галина. Підбігла до височезного дерева і вилізла на саму верхівку. Ми поглянули і в нас закрутилися голови. Тим часом Галя швидко злізла і сказала: “Ходімо, я знаю як іти до озера”. Таким відчайдухом вона була все життя... Успішно навчаючись, вона швидко оволоділа всіма тонкостями парашутного спорту.

1956 рік був для неї триумфальним: вона стала чемпіонкою України і рекордсменкою світу з парашутного спорту. Характерно, що рекорд світу вона встановила, стрибаючи вночі з 1500 метрів на точність приземлення.

1957 року, закінчивши університет, почала працювати економістом в управлінні державних прибутків Міністерства фінансів, потім працювала у Раді з вивчення продуктивних сил України. Тоді ж успішно захистила дисертацію на звання кандидата економічних наук. Невдовзі перейшла працювати до Інституту підвищення кваліфікації керівних працівників і спеціалістів харчової промисловості України, стала доцентом. Віддала цій роботі 17 років. Не завжди їй там було добре. Так, за те, що читала лекції українською мовою (слухачі були з різних республік), її було понижено на посаді. Галина своєю недобррозичливцям пояснювала: “Завжди я своїх слухачів запитую, якою мовою вам читати лекції російською чи українською, вони завжди відповідали українською, от і все. Не треба з цього робити політику”.

Згадую: коли в нас народився син, Галя часто жартувала, знайомлячи малого з кимось: “А він уже має на своєму рахунку кілька стрибків з парашутом”. Знайомі дивувалися. А Галина пояснювала, мовляв, вона вже кілька разів стрибнула з парашутом, не знаючи, що вагітна.

Припинивши виступи, Гали-

на стала суддею змагань із парашутного спорту. За свою спортивну кар'єру вона здійснила близько 400 стрибків із парашутом, входила до складу збірних України і Союзу. Має медалі різного гатунку: золоті, срібні, бронзові.

Крім спортивних досягнень, великою нагородою долі Галина вважала дружбу з видатними майстрами-парашутистами — Валентиною Матушинською, Володимиром Губським, Володимиром Бутовим, Валентином Глуценком, Владленом Тихоненком, інструктором Григорієм Мартиненком...

Але виявилось, про закінчення спортивної кар'єри говорити рано. Тим часом у країні почалася перебудова. Галя активно включилася в політичне життя: виступала на демократичних мітингах, брала участь у протестних маніфестаціях, конференціях і “круглих столах”. 1990 року вона бере участь у перших демократичних виборах до місцевих рад. Її підтримує Народний рух України. Балотується до Київради і перемагає. Працюючи депутатом, обіймаючи важливу посаду, вона дбала у ті нелегкі роки про забезпечення киян продуктами харчування і одягом, а особливу увагу приділяла людям похилого віку і дітям.

На все життя Галині Яківні запам'ятався день 24 липня 1990 року: разом із колегами-депутатами вона взяла участь у піднятті біля будинку Київради першого в Україні жовто-блакитного прапора. Тут треба взяти до уваги: до

проголошення незалежності нашої держави залишався ще рік.

Для Галини Україна була не просто місцем, де вона народилася і жила, а рідною до болю сердечного землею. У неї завжди були сльози на очах, коли слухала наш гімн “Ще не вмерли України...” або коли дивилася на герб-тризуб чи жовто-блакитний прапор. Галина Яківна не говорила про свій патріотизм, а просто була справжньою патріоткою незалежної України. Невипадково її батько в молодості був вояком армії Української Народної Республіки.

І — несподіванка. У червні 1990 року 65-річна Галина Блащук взяла участь у показових стрибках із парашутом біля с. Пірогове, де знаходиться Національний музей народної архітектури та побуту. Як правило, перед виступом спортсмени укладають самі свій парашут, Галя Яківна на це чомусь не звернула уваги. Її стрибок мало не закінчився трагічно. Парашутом було погано керувати, спортсменку занесло на територію музею, вона не приземлилася, а “приасфальтувалася” й мало не загинула: в двох місцях зламала праву ногу, півроку лікувалася, але, слава Богові, вмілі хірурги зробили, щоб вона не шкутильгала.

З 1994 року і до 2001-го працювала в аграрному університеті на посаді доцента. У 72-річному віці Галина Яківна припинила трудову діяльність через тяжку хворобу.

Тепер вона більше мовчала, ніж говорила. Інколи чисто подитячому усміхалася якимось своїм думкам і знову поринала в задуму.

17 січня 2011 року в Галини Яківни зупинилося серце. Поклик неба не полишав Галину до останніх її днів, бачачи на екрані телевізора парашутистів, вона жвавіше і ставала наче молодшою і схожою на бідове дівчисько, навіки закохане в рідні простори.

Степан ГАНЖА,
заслужений майстер
народної творчості України,
член НСМНМУ, лауреат
Національної премії
України ім. Т. Г. Шевченка

Творча вдача мого вірного друга і побратима Олесь Доріченко наповнена безмежною любов'ю до рідного краю, до неперевершених зразків народного мистецтва, яке торкає найскороверніші струни його чутливої до краси душі. Він глибоко захоплений самобутньою творчістю народних самородків: Катерини Білокур, Тетяни Пати, Ганни Собачко, Параски Власенко та безіменних майстрів подиву гідного українського килимарства, що є величною та чарівною піснею про красу і велич рідної землі, про радощі й печалі народу.

Власне, ці уподобання мого побратима вплинули на його оригінальну творчість, яка живиться з глибинних джерел української сутності. Уподобані майстром Козаки Мамаї та козарі персонафіковані, мудрі й загадкові, вони відчують більше й глибше за нас, бо є безпосередніми свідками потрясіння, звияг і триумфів — вони знають справжню ціну свободі й повсякчас живуть її цінностями та постулатами. Темі Мамаїв та козарства Олесь Доріченко присвятив не одну сторінку власної творчості — як поет, художник, мистецтвознавець і публіцист самовіддано популяризує й захищаючи цей найунікальніший різновид української культури від сваволі войовничого чиновництва та обивательської байдужості. Своїми викривальними виступами в ЗМІ він сколихнув громадськість відомими йому фактами злочинного знищення 1933 року совдепівським тоталітаризмом козарів та лірників, які дивом залишилися се-

Навичі

МИСТЕЦЬКИЙ ДИВОСВІТ МАЙСТРА

домленням того, що вони належать до великої і безмежно талановитої нації. Совдепівський режим робив усе можливе й неможливе, аби протистояти цьому. Влада забороняла, утискала, репресувала за найменші прояви самосвідомості. Під цей прес страшних заборон потрапляли й поетичні книжки мого друга, а його самого піддавали неймовірним утискам. Та його літературну творчість любили й шанували і в Україні, і в діаспорі, окремі поезії Олесь Доріченко опубліковані в авторитетних антологіях мовою оригіналу і в перекладах.

Я був на його авторських вечорах, влаштованих громадськістю Торонто та Вінніпега, бачив сльози на очах присутніх, коли він читав свої вірші, був із ним при зустрічах із великими українцями — Святославом Гординським, Леонідом Молодожанином, Григорієм Кистим, Борисом Олександрівим та іншими знаковими постатями української культури в діаспорі.

1968 року я брав участь у його постановці (і за його лібрето) вокально-хореографічного дійства “Байда”. Її за доносом “товарищей” було заборонено, а за Олесем Доріченком встановлено постійний нагляд каральних органів. Тогочасна комуністична влада не могла йому подарувати знайомства з Іваном Дзюбою, Іваном Світличним, Борисом Антоненком-Давидовичем, Василем Стусом та іншими українськими дисидентами.

Та повернімося до його живопису, яким він почав займатися вже в зрілому віці і здобув певні успіхи. У нього чимало прихильників і поціновувачів, його картини в музеях і приватних колекціях — він живе мистецтвом і для мистецтва, відтворюючи колоритні сторінки нашої минувшини.

В історизмі художника повною мірою зображено високість національного духу, що надає його творчості великого змісту й значущості. Його доробок різноплановий та обсяговий, праця його щира й правдива, бо він працює лише над тим, що йому захоплює і що йому болить.

Закоханий у неперевершене мистецтво італійського Відродження, і відаючи шану великим нідерландським майстрам, Олесь Доріченко запозичує у них форму триптиха, населяючи її колоритними персонажами рідного краю. В яскравих полотнах майстра відсутня статика — в них усе діє і рухається, його гречні й вродливі козаки гарцюють на конях, грають на різноманітних тогочасних інструментах, спі-

нелегкої, та все ж щасливої молодості.

Я люблю картини друга за святкову урочистість, вишукану видовишність, яка радує зір і зігриває душу звиягую й оптимізмом. Бароковість його полотен впорядкована. Хоча пейзажі маляра є лише тлом до численних персонажів, але те тло вельми привабливе архітектурними спорудами, високим небом та неозорими далями. Його палітра сонячна, барвиста, сюжети багатопланові, режисовані вишукано й піднесено.

Мій побратим є народним майстром-малярем високої проби, гідним захоплення та пошани, світ його творчості, а скоріше творення, сонячно-романтичний, овіяний життєдайним духом української сутності. Художник безмежно відданий споконвічним традиціям самобутнього народного мистецтва, яке дивує світи й іноді так необачно зневажене у своїй батьківщині — це болить і непокоїть майстра, який намагається у своїх картинах відтворити світлий образ свого багатостраждального й непокороного народу, тому й тематика його полотен присвячена постатям гармонійним та вродливим душею і тілом, тому на живописні сцени майстра хочеться дивитися і дивитися не відводячи погляду, бо вони заряджені позитивною енергетикою, милують погляд нерукотворною красою українських людей.

Творчість мого друга віддзеркалює його внутрішній світ — чистий і прозорий, як людська сльоза чи діамантово-іскриста вранішня роса, яка радіє першим променям жаданого сонця, вселяючи віру й надію в живодайне світло грядущого дня. Олесь Доріченко — людина допитлива й цікава, він архітектор та будівничий власної мистецької долі, самотужки осягнув таємниці художнього ремесла, — а ремесло це і нелегке, й звабливе, але хто хоч раз відчув його по-справжньому, той вже назавше поєднає з ним свою долю. Хоч будуть і розчарування, і зневіра, але радість миті образотворення візьме своє і вже ніколи не відпустить зі своїх міцних обіймів.

Усе це пишу про свого друга, але все вищезгадане стосується й мене, бо наша творчість живе паралельно, а іноді дотикається одна одної так щільно, що й не збагнеш, де закінчується одна й починається інша. Про це засвідчила наша спільна виставка в лютому 2007 року в меморіальному будинку-музеї Михайла Грушевського, де мої килими й полотна Олесь Доріченка доповнювали одне одного, випромінюючи любов і світло наших сподіваних душ.

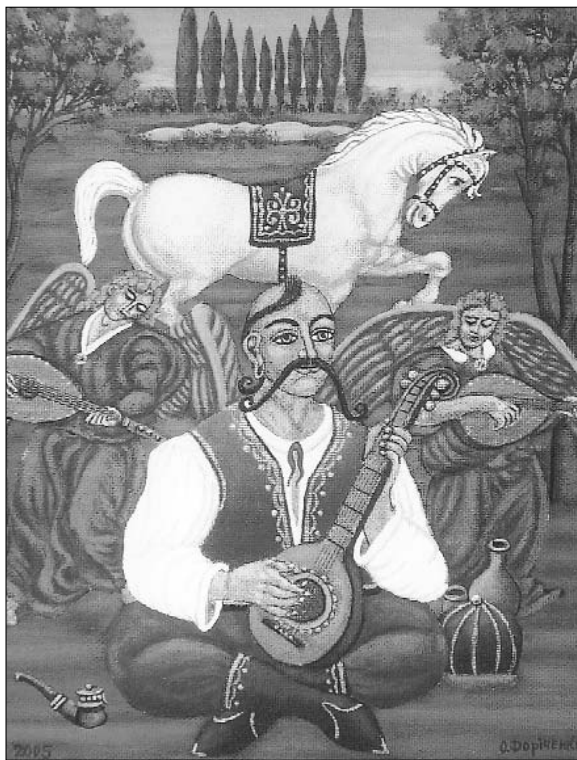
Відданому та рідному своєму побратимові пишу ці рядки, щоб хоч якось висловити свою безмежну приязнь і сердечну прихильність до його самобутнього та багатогранного таланту, який і мене спонукав та безперестанно спонукає до мистецької праці, до самовідданого служіння рідній українській культурі. Невтомний ратай благоговенної ниви, вільний сокіл у неозорій високості своїх думок, він намагається сягнути нових горизонтів образотворчості, не зупиняючись на досягнутому.

Ось таким я бачу ескіз до творчого портрета мого побратима, відомого українського поета, блискучого художника-образотворця, глибокого мистецтвознавця, в минулому соліста балету провідних українських ансамблів (Павла Вірського та Григорія Вербовки), лауреата міжнародних конкурсів та володаря золотих медалей Олесь Доріченко.

Олесь Доріченко

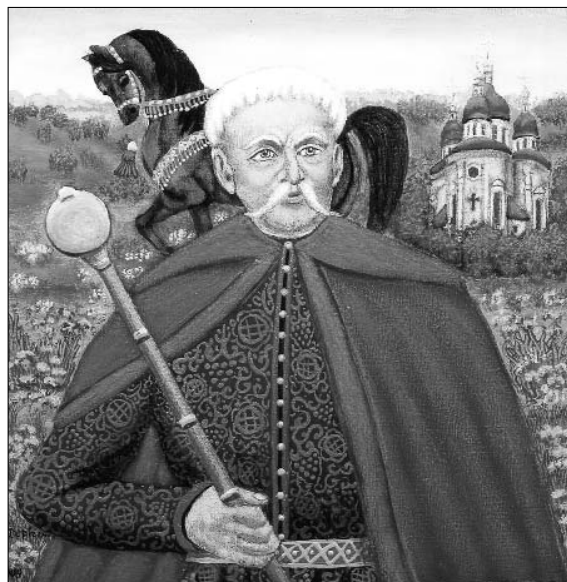
вають, танцюють, змагаються у спритних герцях. І це надає картинам майстра світлої радості й урочистого піднесення, від них віє подихом звияжної епохи та невмирущості нашої нації. Козацтво художника бароково ошатне й життєрадісне, воно приваблює оптимістичною цілеспрямованістю, святковим настроєм. Художник постає не стороннім спостерігачем, а діє вкупі зі своїми живописно створеними персонажами, мабуть, тому його полотна такі живі та привабливі. Мистецтво танцю, якому ми з Олесем Доріченком присвятили чималий відрізок нашого життя, продовжує жити в його творах, вшановуючи в такий спосіб екзотичний фах нашої хоч і

Козак Мамаї

ред живих під час лютого голодомору. Цими фактами, що засуджують людиноненависницьку систему, Олесь Доріченко засвідчив свою високу моральність, громадянську позицію та виняткову порядність. І це лише один епізод із біографії митця, а скільки їх було на його життєвому шляху!

Хоч його літературна діяльність заслуговує не на одну сторінку, та я обмежуся лише кількома абзацами, бо без них портрет мого друга буде неповним. Його поезії любили й люблять, ними захоплювалися, бо вони суголосні настроям та ідеалам тогочасної молоді. А це шістьдесяті роки минулого століття — час, коли люди, і особливо молоде покоління, прокидалися від летаргійного сну безпам'ятства, з усві-

Іван Мазепа

МАШИНА ЧАСУ ЧЕКАЄ НА ВАС!

А чи знаєте ви, що Богдан Весоловський повернувся? Як, ви не знаєте?! Ха! Та меломани Львова 30—40-х років минулого століття, а згодом Відня, Торонто були в захваті від його пісень. Тодішні студентські забави, вечорниці, концерти, модні кабаре хвилювали танцювальними ритмами вишуканого танго, фокстроту, легкого вальсу... А днями на великому сольному концерті Олег Скрипка та його Джаз-банд “Забава” у столичному “Кристал Холі” перенесли публіку в романтичне минуле, подарувавши відчуття того захвату й нам...

На концерті презентовано новий альбом “Жоржина”, робота над яким тривала п’ять років у Торонто, Києві та Нью-Йорку. Унікальним музичним матеріалом, віднайденим у Торонто, команда Олега Скрипки дала друге життя, достовірно відтворивши аранжування та виконан-

ня пісень. “У альбомі “Жоржина” шлягери 30—40-х років, написані геніальним українським шансоньє. Ми знайшли їх та реставрували. А зараз розпочинаємо новий цикл вечорів джаз-кабаре, відкриваючи його трьома концертами”, — поділився на прес-конференції Олег Скрипка, наголосивши, що хоче популяризувати естетику джазу в Україні. В “Джаз-кабаре Олега Скрипки” органічно переплітаються елементи української ліричної пісні, ретро-джазу, французького шансону та класичного рок-н-ролу.

А тепер перенесемося до зали, де панувала захоплююча атмосфера — Олег Скрипка, як завжди, передбачуваний і чарівний, імпровізував і в піснях, і в танцях, за що публіка бурхливо аплодувала. На сцені пролунали композиції, що увійшли до нового альбому; вічно молоді українські та світові шляге-

Фото Наталії Антонюк

ри “Черемшина”, “Fever”, “Tombe La Neige”, “Rien de Rien”, а також найвідоміші хіти гурту “Воплі Відоплясова” — “День Народження”, “Танці” і, звичайно ж, “Весна”.

Елегантний стиль “ретро” альбому “Жоржина” нікого не зможе

залишити байдужим. У кожній пісні — ліричність, шарм, світлий гумор. Варто лише заплющити очі і якась ванільно-ностальгія романтика захоплює тебе, і відчуваєш, як її витончені підбори постукують вулицею українського міста по-

чатку ХХ століття, ведучи тебе за собою... Я переконана, мелодії Богдана Весоловського завжди хвилюватимуть, запрошуватимуть до танцю, викликаючи найдивовижніші асоціації та емоції... Тож нумо, машина часу чекає на вас!

— На сцені “Українські барви” дванадцять років. А як усе починалося?

— Про початки завжди приємно згадувати. Колись музиканти просто збиралися в гуртожитку, влаштовували дружні вечірні зустрічі, грали, імпровізували... Згодом виникла ідея створення гурту. Основним завданням було продемонструвати різностильову українську музику. Від самого початку нашої діяльності у своєму репертуарі ми використовували багато класичних творів українських композиторів і, звичайно, фольклорного матеріалу. Вигадували цікаві експерименти, міксували українську музику з різними музичними стилями. Одні з перших гастролей були в Америці, зокрема в Єльському і Гарвардському університетах. Концертну програму ми починали з класики, фольку, доходячи до різних сучасних стилів, для того, щоб в одному концерті можна було відчути мистецьку атмосферу, передати те, що відбувається в певному музичному прошарку у нас, в Україні. Відповідно і назва “Українські барви” вигадана для того, щоб популяризувати різнобарвну українську музику, щоб відразу вона асоціювалася з Україною.

— Ви виконуєте давню церковну, фольклорну, класичну, естрадну музику (неофольк, джаз...). Квартет — оптимальний склад для втілення різностильового репертуару?

— Спочатку в нас було тріо — скрипка, бандура і цимбали, але це обмежувало виконання різнобарвного репертуару. Це була більше давня церковна та фольклорна музика. Поступово ми почали використовувати й кларнет. А з 2000 року замислилися над тим, що потрібно змінити склад, відтоді у колективі — дві скрипки, кларнет і акордеон. Наш кістяк — чотири музиканти, у такому складі можемо виконувати багато музики, яка написана для квартету струнного, тому що перекладаємо, аранжуємо по-своєму, і звучить вона яскравіше, бо баян, наприклад, дає фактурне заповнення. Твори отримують нове звучання. Ми робимо аранжування, створюємо концепцію твору чи його основну форму, а щоб підсилити музичну виразність, часто запрошуємо друзів-музикантів. Квартет змінювався, протягом років у людей по-різному складалося життя. Так, один із наших музикантів після довго-

ОКСАНА СТЕБЕЛЬСЬКА: «ЧАСТО ПІСНЯ САМА ЗАДАЄ ТОН, ПІДКАЗУЄ ІНТОНАЦІЇ...»

Ви чули мікс української народної пісні й найкращих зразків американської джазової класики, чи запальний рок-н-рол на баяні, під який просто не можна всидіти на місці?... Ансамбль “Українські барви” може продемонструвати ще й не таку віртуозність. Вокально-інструментальний квартет із кларнета (Роман Кука), двох скрипок (Оксана Стебельська, В’ячеслав Філонов) і баяна (Михайло Кашук) щоразу дивує своїх шанувальників і в Україні, і за кордоном, професійною виконавською майстерністю і несподіваними музичними експериментами. Нещодавно я мала нагоду не тільки насолодитися різнобарвною концертною програмою гурту в Національній філармонії України, а й поспілкуватися з натхненницею і керівником колективу Оксаною СТЕБЕЛЬСЬКОЮ.

тривалих гастролей вирішив залишитися жити в Америці, забрав туди свою сім’ю. Були й інші ситуації, але головне — з приходом кожного нового музиканта колектив оновлюється, з’являється свіжа барва. Звичайно, потрібен час, щоб обігратися, звикнути, увійти в атмосферу, але все це життя і треба рухатися далі...

— Чи маєте переваги у виборі творів?

— Про музику важко щось казати, часто певна програма, стилістика диктує вибір тих чи інших творів. Було таке, коли ми мали замовлення суто класичної французької програми. І ми “Кармен” Бізе грали у власному аранжуванні. Якщо говорити про фольклорні твори, то в мене ще не було нагоди вдатися до пісенників і книжок, бо дуже багато того, про що пам’ятаю з дитинства. Я родом із Львівщини, і в нас усі свята супроводжувалися співами, музикою, грою, особливо у період різдвяних і великодніх циклів. Тому дуже багато цікавого матеріалу: гаївок, колядок, шедрівок... А що-

до авторських творів, то виконуємо твори М. Леонтовича, М. Скорика, В. Барвінського, Б. Янівського та інших. Дуже давно в нашому репертуарі твір М. Скорика “Танок із симфонічної поеми “Гуцульський триптих”, який я дуже люблю. Хоча репертуар часто оновлюється, та цей твір продовжуємо використовувати, бо він представляє сучасну гуцульську школу, з її фольклорними, етнічними елементами. Іноді до нас звертаються композитори й самі пропонують свої твори. Наприклад, ми виконуємо “Різдвяну баладу”, яку написали автори зі Львівщини. Сказати про якісь пріоритети не можемо, нам подобається гарна професійна якісна музика. Особливо коли граєш фольк, потім ставиш ноти класичного репертуару і просто танеш від насолоди (усміхається). Стиль і напрям не мають значення, основне — кінцевий результат.

— Поділіться секретами “приготування” оригінальних міксів. Українська пісня сама “натякає”, з чим її можна поєднати?

— Якщо з якогось етнічного твору робиш певну композицію, аранжування, обробку, то намагаєшся використати максимальну кількість виконавських засобів, застосувати певні вокально-інструментальні прийоми, модуляції, щоб все це звучало як неповторний твір. Наприклад, “Гуцульська збіранка”, в якій ми показуємо увесь мелодизм, віртуозність, які представляє саме цей регіон. А якщо говорити про мікси, то часто пісня задає тон, підказує певні інтонації... Якось просто проспівуючи лемківську пісню “Як я сено грабала зелене”, нас тягнуло десь у середовище квік-степу. Експерименти бувають різні. Головне — якщо берешся за експерименти, то це мають робити професіонали, які розуміють, в якому стилі присутні гармонічні звороти, яка ритмічна структура. Створюючи мікси, ми не змінюємо мелодію, робимо це в певних межах, можемо гармонічно ускладнювати, тобто є принципи, яких дотримуємося, а є певний простір, в якому можна імпрові-

зувати. Ми імпровізуємо за правилами органічного поєднання, і український матеріал стає сучасним, що впливає в різні музичні стилі й цікаво сприймається.

— На Вашу думку, що створює відчуття піднесення, яке народжується на ваших концертах?

— Емоція. Люди всюди її вхоплюють. Ми давали концерти навіть у місця позбавлення волі. Коли ти виходиш на сцену і бачиш аудиторію, повинен знайти з нею контакт, це завдання артиста, ти повинен завоювати увагу слухачів. Часто навіть забуваєш, де ти є: чи в Україні, чи за кордоном. Навіть не розуміючи слів, іде неймовірна енергетика, яку даруєш і водночас ловиш на сцені. Звичайно, хочеться частіше виступати в Україні, більше мати можливостей зустрічатися з нашим слухачем. Дуже прикро, що в Україні потрібно набагато більше затрат і моральних, і фізичних, і матеріальних, щоб організувати концерт, ніж зробити турне за кордоном. Мені приємно, що за кордоном люди дуже тепло реагують на український фольк із несподіваним здивуванням: “Чому ми цього не чули, чому ми цього не бачили?!” В українській музиці дуже яскрава лірика і якісь технічні, віртуозні моменти. Ми, наприклад, граємо гуцульську збіранку, в якій використовуємо кілька інструментальних творів і кілька гуцульських пісень, насправді, ця музика дуже яскрава. Але чомусь у світі китайську, японську музику впізнають із кількох акордів, а українська не настільки популяризована. Не спрацьовує асоціація. Але ж завдяки асоціації формується певне ставлення до України, до її культури.

...Ми довго спілкувалися із пані Оксаною. Потім до нас приєднався її чоловік — Роман Кука. Подружжя розповіло і про донечку, що не уявляє себе без музики, і про мрії видати окремих дисків гаївки, різдвяні, кунальські пісні, колядки, і про цікаві тематичні програми, і просто про веселі ситуації із концертного життя. Здавалося б, торкнулися всього: і минулого, і потаємного, і особистого, проте наостанок я вирішила пожартувати: “А зараз, — кажу, — найголовніше запитання — що б Ви хотіли, щоб я у Вас запитала?” На що ми всі розсміялися, а Оксана зауважила: “Над чим мені треба доробити думати!”

Сторінку підготувала
Уляна ВОЛКОВСЬКА

“Виступи дітей були зворушливі. Учасники глибоко переймалися обраними творами, вкладали своє розуміння, душу”.

КОЖЕН ТВІР НАРОДЖУВАВСЯ ЗНОВУ

Надія КИР'ЯН
Фото Олеся ДМИТРЕНКА

Учасників конкурсу та членів журі привітав заступник голови КМДА Леонід Новохатько. Він відзначив, що творчість нашого національного генія була багатогранною: “У різні періоди Тарас Шевченко віддавав перевагу то поезії, то прозі, то живопису. По-різному й ми сприймали його за останні 150 років. Свого часу трактували переважно як борця за соціальну справедливість. “Але наші відомі художники, — сказав Леонід Михайлович, — мені давно говорили: “Ось прийде час, і ми шануватимемо Тараса Шевченка як художника не менше, ніж за слово”. Він був академіком імператорської Академії, першим академіком гравюри. Не можна применшувати цього в його творчості”.

Сьогодні ми шануємо його як майстра слова. Те, що ви, молоді, звертаєтеся сьогодні до поезії Тараса Григоровича, те, що цей конкурс відбувається вже вдесяте за підтримки Головного управління освіти і науки КМДА, дуже важливо. Дякую шановним членам журі, переможцям попередніх етапів конкурсу, їхнім наставникам — учителям. Бажаю натхнення в цій добрій справі”.

Читці хвилювалися, але їхній настрій був святковий, урочистий. На піднесений лад налаштувала розташована в залі виставка ікон із колекції Ольги Богомолець, яка на той час проходила в музеї.

Розпочав дійство учень Київської ЗОШ № 186 Гліб Михайличенко декламацією вірша Дмитра Павличка “Шевченкова верба”. Це історія про те, як Тарас Шевченко, перебуваючи на засланні в Орській фортеці, посадив у пустелі вербову гілочку, прижив її, виходив. Вона нагадувала йому рідну Україну.

*Верба ота у спеку в чужині
Поетові служила за діброву.
В Середній Азії і в наші дні
Вона із Касп'єм веде розмову.*

Виступи дітей були зворушливі. Учасники глибоко переймалися обраними творами, вкладали своє розуміння, душу, тому кожен твір ніби народжувався знову. Надзвичайно артистичними були виступи Софії Гах (спеціалізована школа № 112), яка прочитала “Лілею”; Валентини Владовської з “Вишого професійного училища” Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова (уривок з поеми “Відьма”); Аллі Мирончук, Дмитра Смаги та Ярослави Чернецької

У Національному музеї Тараса Шевченка відбувся завершальний етап Київського міського конкурсу читців поезії Кобзаря. Цьогорічний захід ювілейний — він відбувся уже вдесяте.

(СШ № 152) з композицією за творами Тараса Шевченка “Землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє”; Юлії Нестерук, (СШ № 252), яка виконала під акомпанемент бандури “Така її доля”, інших конкурсантів. За оцінками журі перші місця завоювали Іван Ремезовський (ЗОШ № 67) та Емілія Місюна (СШ № 223) за читання уривків із поеми “Сон”, а також Анна Снігур (СШ № 41) — уривок із поеми “Мар'яна-черниця”, Роман Ремез із гімназії № 32 (“Кавказ”).

Усі конкурсанти та їхні вчителі отримали нагороди: від ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка “Кобзарі” й “Короткі глумачні словники”, видані ВЦ “Просвіта”, диски із записами українських пісень, казок тощо, а також призи глядацьких симпатій від музею Шевченка.

СЛОВО Просвіта

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА НА 2011-й
Ви — зі “Словом Просвіти”, бо це — ваша газета!

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):

на 1 місяць 4 грн 77 коп. на півроку 25 грн 77 коп.
на 3 місяці 13 грн 71 коп.

Поштовий індекс — 30617, сторінка 63 в “Каталозі”

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА
Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Ярема ГОЯН,
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Іван ЮЩУК

Заступники головного редактора
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47,
Євген БУКЕТ
279-39-55

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ просвітницької роботи
Надія КИР'ЯН
Відділ культури
Микола ЦИМБАЛЮК
279-49-47

Відділ літератури
Марія КУЧЕРЕНКО
270-55-57

Відділ коректури
Тетяна ЩЕРБАК
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК,
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Кореспонденти
Наталія АНТОНЮК,
Уляна ВОЛКОВСЬКА

Черговий редактор
Надія КИР'ЯН
Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org

Видруковано з готових
фотоформ на комбінаті
“Преса України” у середу.
Зам. № 3301212
Наклад у березні — 26 000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов'язкове.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

